

Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра екологічної безпеки

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри екологічної безпеки
д.с.-г. н., професор
Андрій КУЗИК
“ _____ ” _____ 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Аналіз екологічних природоохоронних заходів
Стрийської міської ради»

Виконав:
здобувач 6 курсу, групи ЕК-61м
спеціальності 101 «Екологія»
Снігур М-С.І.
Керівник:
д. с.-г. н., професор Кузик А.Д.
Рецензент:
к. с.-г. н., доцент Кучерявий В.С.

Львів – 2024 року

Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра екологічної безпеки

Освітній ступінь Магістр
Спеціальність 101 Екологія
Освітня програма «Екологічна безпека»

Завідувач кафедри
екологічної безпеки
д. с.-г. н., професор

Андрій КУЗИК
“ ____ ” _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу

Здобувачу Снігур Марії-Стефанії Ігорівні

1. Тема «Аналіз екологічних природоохоронних заходів Стрийської міської ради»

керівник роботи Кузик Андрій Данилович, доктор сільськогосподарських наук, професор

затверджені наказом ЛДУ БЖД від “20” листопада 2023 року № НС-144/90

2. Термін подання здобувачем роботи 02.02.2024 року

3. Початкові дані до роботи:

1. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про охорону навколишнього природного середовища»

2. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про місцеве самоврядування в Україні»

3. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про охорону атмосферного повітря»

4. ВОДНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

4.1) Розділ 1. Теоретичні основи діяльності органів місцевого самоврядування у сфері управління розвитком регіону та природоохоронних заходів в регіоні.

4.2) Розділ 2. Аналіз діяльності Стрийської міської ради у сфері природоохоронних заходів

4.3) Розділ 3. Перспективи природоохоронних заходів Стрийської міської ради

5. Перелік графічного матеріалу

Презентація Microsoft Power Point

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 20.11.2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи/проекту	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Проходження переддипломної практики та збір матеріалів для проведення досліджень. Проведення досліджень	13.11.2023 01.12.2023	виконано
2	Написання першого розділу	04.12.2023 11.12.2023	виконано
3	Написання другого розділу	12.12.2023 22.12.2023	виконано
4	Написання третього розділу	25.12.2023 05.01.2024	виконано
5	Аналіз матеріалу до четвертого розділу та оформлення дипломної роботи	08.01.2024 19.01.2024	виконано
6	Підготовка доповіді та презентації	22.01.2024 31.01.2024	виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Снігур М.-С. І.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Кузик А.Д.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Снігур Марія-Стефанія Ігорівна. Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 101 Екологія на тему: **Аналіз екологічних природоохоронних заходів Стрийської міської ради**

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи: 80 сторінок, 4 таблиці, 5 рисунків, 83 джерел. 1 додаток

Метою роботи є розробка теоретичних підходів та формулювання практичних рекомендацій щодо покращення природоохоронних заходів в регіоні на прикладі діяльності Стрийської міської ради.

Об'єктом дослідження є процес природоохоронних заходів, а **предметом** - напрями покращення природоохоронних заходів регіону, яке здійснюється через діяльність Стрийської міської ради.

Матеріали для дослідження: наукові праці вітчизняних та закордонних дослідників у галузі місцевого самоврядування та розвитку регіонів, документи про діяльність Стрийської міської ради, інші нормативно-правові документи, що регулюють діяльність місцевого самоврядування в Україні.

Методологія дослідження базується на використанні методів аналізу, синтезу, порівняння, деталізації та системного підходу до оцінки діяльності місцевого самоврядування у розвитку регіонів.

Результати дослідження. Реалізація екологічної політики та вирішення місцевих екологічних проблем є важним завданням, яке здійснюється через ефективні механізми на місцевому рівні управління. Найбільш ефективна реалізація цієї політики відбувається на місцевому рівні, оскільки більшість екологічних питань вирішується місцевими радами. Вони мають здатність краще врахувати екологічні потреби своєї території та об'єднувати духовні та екологічні цінності місцевого населення.

Ключові слова: природоохоронна діяльність, Стрийська міська рада, місцева рада, екологічна безпека.

ABSTRACT

Snihur Maria-Stefania Igorivna. Master's qualification work in the specialty 101 Ecology on the topic: Analysis of environmental protection measures of the Stryi City Council

The total volume of qualification work: 80 pages, 4 tables, 6 figures, 86 sources. 1 appendix

The purpose of the work is to develop theoretical approaches and formulate practical recommendations for improving environmental protection measures in the region based on the example of the Stryi City Council.

The object of the study is the process of environmental protection measures, and **the subject** is the direction of improvement of environmental protection measures in the region, which is carried out through the activities of the Stryi City Council.

Materials for research: scientific works of domestic and foreign researchers in the field of local self-government and regional development, documents on the activities of the Stryi City Council, other regulatory and legal documents regulating the activities of local self-government in Ukraine.

The research methodology is based on the use of methods of analysis, synthesis, comparison, detailing and a systematic approach to evaluating the activities of local self-government in the development of regions.

Research results. The implementation of environmental policy and the solution of local environmental problems is an important task, which is carried out through effective mechanisms at the local level of management. The most effective implementation of this policy takes place at the local level, since most environmental issues are decided by local councils. They have the ability to better take into account the ecological needs of their territory and combine the spiritual and ecological values of the local population.

Keywords: environmental protection activity, Stryi city council, local council, environmental safety.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ ТА ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ В РЕГІОНІ	5
1.1.Наукові засади управління розвитком регіону та роль процесу децентралізації у його забезпеченні	5
1.2.Стратегічні завдання регіонального розвитку та природоохоронних заходів в регіоні	11
1.3 Зарубіжний досвід здійснення природоохоронних заходів в регіоні	16
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СТРИЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ У СФЕРІ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ	24
2.1 Загальна характеристика Стрийської міської ради та дослідження організаційних засад її роботи	24
2.2 Аналіз фінансування поточних та перспективних потреб в сфері охорони природи.....	37
2.3 Аналіз діяльності Стрийської міської ради у галузі природоохоронних заходів.....	51
Висновки до розділу 2	54
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ СТРИЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	55
3.1 Основні екологічні проблеми Стрийської міської територіальної громади	55
3.2 Перспективні заходи Стрийської міської територіальної громади за напрямом природоохоронної діяльності	58
3.3 Законодавче підґрунтя реалізації природоохоронних заходів	62
Висновки до розділу 3.....	66
ВИСНОВКИ.....	667
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	70
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність досліджуваної теми визначається контекстом реформування системи державного управління та формуванням оновленої системи місцевого самоврядування. Проблема забезпечення потреб регіонального розвитку набуває великого значення і вимагає перегляду підходів та усвідомлення нових поглядів на проблематику розвитку регіонів, що є об'єктом місцевого самоврядування. У мікрорегіонах виникають нерівності через різноманіття природних ресурсів, ступінь їх використання та збереження, різницю в туристичному потенціалі, гетерогенність складу населення за чисельністю, віком, статтю, професіями, кваліфікацією, різницю у рівні громадянської активності, наявність великих та середніх підприємств, різноманіття форм місцевого самоврядування, їхню компетентність та досвід вирішення проблем регіонального розвитку, а також різницю у використанні управлінських рішень та стратегій забезпечення соціально-економічного розвитку територій та джерел їх фінансування. Якщо змінити наявні ресурси, що забезпечують регіон, є важко, то покращення управління його розвитком стає актуальним завданням, для якого потрібно шукати рішення на кожному рівні територіальної громади.

Метою роботи є розробка теоретичних підходів та формулювання практичних рекомендацій щодо покращення природоохоронних заходів в регіоні на прикладі діяльності Стрийської міської ради.

Для досягнення цієї мети визначено ряд взаємопов'язаних **завдань**:

- дослідити наукові засади управління розвитком регіону та роль процесу децентралізації у його забезпеченні;
- розглянути стратегічні завдання регіонального розвитку та природоохоронних заходів в регіоні;
- дослідити зарубіжний досвід здійснення природоохоронних заходів;
- провести загальну характеристику Стрийської міської ради та дослідження організаційних засад її роботи;

-провести аналіз фінансування поточних та перспективних потреб в сфері охорони природи;

-провести аналіз діяльності Стрийської міської ради у галузі природоохоронних заходів;

- дослідити перспективи природоохоронних заходів стрийської міської ради.

Об'єктом дослідження є система природоохоронних заходів, а **предметом** - можливі напрями покращення природоохоронних заходів даного регіону, яке здійснюється через діяльність Стрийської міської ради.

Матеріали для дослідження були зібрані з наукових праць вітчизняних та закордонних дослідників у галузі місцевого самоврядування та розвитку регіонів, документів про діяльність Стрийської міської ради та інших нормативно-правових документів, що регулюють діяльність місцевого самоврядування в Україні.

Методологія дослідження базується на використанні методів аналізу, синтезу, порівняння, деталізації та системного підходу до оцінки діяльності місцевого самоврядування у розвитку регіонів.

Основна наукова інновація полягає в теоретичному та методичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій для покращення природоохоронних заходів регіону з боку Стрийської міської ради.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що запропоновані заходи можуть бути впроваджені в роботу міської ради Стрия з метою покращення її діяльності в сфері природоохоронних заходів.

Структура та обсяг дипломної магістерської роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

Апсорбація результатів дослідження: Снігур М.-С. Перспективні природоохоронні заходи у Стрийській територіальній громаді . Матеріали ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, курсантів та студентів «Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності». м. Львів, 2024.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ ТА ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ В РЕГІОНІ

1.1 Наукові засади управління розвитком регіону та роль процесу децентралізації у його забезпеченні

На сьогоднішній день органи місцевого самоврядування в Україні активно функціонують у складних умовах, де на перший план виходять економічні, соціальні, екологічні та інші проблеми, що потребують оперативного вирішення. Враховуючи глобальні процеси глобалізації економіки, важливо розвивати та використовувати сучасні методи для розвитку регіонів. Територіальні громади повинні мати необхідні інструменти для адаптації до швидких змін, що відбуваються на глобальному та регіональному рівнях. Проблеми з розвитком різних регіонів України, недостатнє привертання інвестицій та обмеженість ресурсів потребують розробки ефективної регіональної політики, яка відповідатиме потребам розвитку територій та їхніх громад.

Основні аспекти економіки використання природних ресурсів відображаються у виборі оптимального співвідношення між витратами на охорону довкілля та економічними вигодами, а також у визначенні ефективності природоохоронних витрат. Це означає пошук балансу між економічним розвитком і збереженням довкілля. Макроекономічний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища та еколого-економічних збитків показує, що існує оптимальний рівень, де витрати, пов'язані з підтримкою якості довкілля, є мінімальними для розвитку продуктивних сил. Це називається економічним оптимумом забруднення. Економічний оптимум забруднення - це стабільний баланс між природоохоронними витратами та збитками, тобто граничні витрати дорівнюють граничним збиткам. Суспільство обирає рівень витрат на охорону довкілля залежно від стратегії підтримки якості навколишнього середовища. Основними стратегіями є

екстенсивна, економічна та глобальна. Прихильники екстенсивної стратегії вважають, що розвиток технологій є важливішим, ніж заохочення природоохоронних заходів, оскільки вони можуть уповільнити економічне зростання. Економічна стратегія орієнтується на співвідношення поточних витрат на охорону довкілля та стандартів, не враховуючи довгострокових збитків від забруднення. Ця стратегія є основою для сучасної екологічної політики багатьох країн, і вона передбачає розвиток ринкових механізмів охорони довкілля та оцінку збитків від забруднення.

Один із ключових вимірів успішності екологічної стратегії полягає у досягненні високої ефективності природоохоронних заходів. Цю ефективність визначаємо через аналіз витрат та користі, що виникають від впровадження проекту. Важливо розуміти відмінність між ефектом та ефективністю. Ефект проекту може бути спостережений на короткий термін або відповідати найближчим цілям, проте аналіз довгострокових наслідків може змінити цю оцінку. Наприклад, витрати на меліоративні програми у минулому можуть призвести до підвищення врожайності на короткий термін, але призвели до серйозних екологічних проблем у майбутньому, що потребували додаткових зусиль і витрат для їх вирішення. Це показує, що ефективність проекту вимагає урахування його довгострокових наслідків. Отже, "ефект" - це результат, що спостерігається в рамках короткострокового аналізу, тоді як "ефективність" - це комплексний, всебічний підхід, який враховує усі аспекти і перевірений часом. Аналіз ефективності проектів, пов'язаних з втручанням у природні системи, є надзвичайно важливим. Окрім того, природоохоронні заходи потребують ретельного дослідження їх соціально-економічної ефективності. Такі заходи включають будівництво і обслуговування очисних споруд, розвиток безвідходних технологій, планування розміщення підприємств з урахуванням екологічних аспектів, рекультивацію земель, заходи проти ерозії, охорону та відновлення флори і фауни, а також ефективне використання мінеральних ресурсів. Фінансування таких заходів в основному здійснюється з державного бюджету, проте інвестиції здійснюються переважно на

загальноцільові природоохоронні програми, такі як ліквідація аварій та стихійних лих, охорона природних ресурсів і заповідна справа. Оцінка економічної обґрунтованості природоохоронних заходів здійснюється через порівняння їхніх економічних результатів з витратами, необхідними для їх впровадження, з використанням показників загального та чистого економічного ефекту.

Фінансові вигоди (повний економічний вигреш) від заходів з охорони довкілля визначаються наступним чином:

У виробничій сфері - це збільшення чистої продукції або прибутку, або зниження собівартості, або зменшення витрат на виробництво та послуги.

У невиробничій сфері - це економія на витратах на виробництво робіт та послуг.

У сфері особистого споживання - це скорочення витрат особистих коштів населення.

Фінансові вигоди від заходів з охорони довкілля включають:

Заощаджені витрати від уникнення економічних збитків, пов'язаних з забрудненням довкілля, тобто зменшені витрати у виробничій сфері, невиробничій сфері та витрати населення.

Приріст економічної (грошової) оцінки природних ресурсів, які були збережені або поліпшені завдяки реалізації заходів з охорони довкілля.

Приріст грошової оцінки продукції, отриманої завдяки повній утилізації сировинних, паливно-енергетичних та інших матеріальних ресурсів через заходи з охорони довкілля.

Охорона довкілля неприбуткова, як для всього економічного сектора, так і для окремих підприємств. Вона вступає в протиріччя до загальних завдань науково-технічного прогресу, таких як збільшення виробництва продукції, зниження собівартості та підвищення продуктивності праці. Це ускладнює впровадження заходів з охорони довкілля в практику. Такий стан речей склався через однобічний підхід до оцінки економічного ефекту таких заходів без урахування соціальних та екологічних наслідків. Тому при оцінці

ефективності заходів з охорони довкілля необхідно враховувати не тільки прямий економічний вигравш, але й інтегральну еколого-економічно-соціальну ефективність використання, відновлення та охорони природних ресурсів.

Інтегрований підхід до державної регіональної політики, що поєднує галузеві, територіальні та управлінські аспекти, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності регіонів та забезпечить балансований територіальний розвиток. Сучасний регіональний розвиток має базуватися на максимальному використанні внутрішнього потенціалу кожного регіону. Запровадження інноваційних підходів у регіональне управління дозволить розробляти нові стратегії для подолання викликів регіонального розвитку. Інноваційний потенціал формується за допомогою сучасних управлінських технологій та людських ресурсів, оскільки інновації є результатом спільних зусиль людей. Зараз держава потребує використання внутрішніх можливостей регіонального управління для зростання конкурентоспроможності територій та покращення якості життя їх мешканців.

Оптимізація управління регіонами розглядається як один із заходів для вирішення потреб громадян, подолання негативних викликів та децентралізації влади. Управління регіонами та їх розвиток розглядаються у наукових працях різних дослідників, таких як О. Амош, Г. Атаманчук, С. Біла, З. Варналій, Я. Жаліл, В. Мамонова, В. Тертичка, О. Алимов, В. Бакуменко, Т. Безверхнюк, П. Беленький, М. Долішній, Я. Жовнірчик, Т. Іванова, Ю. Кальниш, Н. Нижник, І. Розпутенко, М. Тимчук та інші. Регіональна політика, спрямована на розвиток територій, має базуватися на внутрішньому потенціалі, реалізації конкурентних переваг та співпраці між різними територіями. Успішна реалізація реформ та програм місцевого самоврядування залежить від участі та консолідації громадян у вирішенні завдань регіону. Важливо, щоб рішення, прийняті органами місцевої влади, відповідали основним принципам державної регіональної політики, таким як конституційність, співробітництво, паритетність, відкритість, субсидіарність, координація, єдність, історична спадкоємність та сталий розвиток.

Співробітники В.Ф. Семенов, В.Г. Герасименко, Г.П. Горбань та Л.М. Богасьорова вважають, що регіональний прогрес - це рух продуктивних сил, людей, ресурсів, товарів, послуг, капіталів, інформації у просторі та часі. Вони також стверджують, що це спосіб функціонування регіональної економіки, спрямований на покращення рівня життя та якості життя населення, що забезпечує сталий розвиток території.

Відповідно до Т.А. Приходченко, регіональний розвиток - це процес позитивних трансформацій у соціальній, економічній, екологічній, гуманітарній та інших сферах у регіонах. Державна регіональна політика традиційно розглядається як набір заходів, спрямованих на створення та впровадження ефективних механізмів управління економічним, соціальним, культурним та екологічним розвитком регіональних систем. Це базується на збалансованому врахуванні інтересів регіонів та держави, раціональному використанні обмеженого ресурсного потенціалу на місцевому рівні.

У кожній з цих сфер регіональна політика визначає конкретні цілі та напрями розвитку регіонів, встановлює ряд цільових завдань, виконання яких передбачає:

- зміцнення соціально-економічних основ держави та збереження її єдності;

- забезпечення політичної, військової, економічної та соціальної стабільності та безпеки;

- підвищення конкурентоспроможності регіонів та їх ресурсного потенціалу;

- розвиток людських ресурсів на регіональному рівні;

- формування сприятливого інституційного середовища для комплексного розвитку регіонів та проведення структурних реформ;

- створення безпечного та комфортного середовища для всіх жителів, незалежно від їхнього місця проживання;

- підтримка міжрегіональної співпраці та розвитку інтеграційних процесів між регіонами і багато іншого.

Як ефективно розвиватиметься регіон, залежить від рівня регіонального менеджменту. Деякі вчені вважають, що управління регіональним розвитком - це керівна діяльність, в якій об'єктом є територія, регіон, а суб'єктом - органи місцевого самоврядування, а метою - досягнення високого рівня розвитку даного регіона у відповідності до законів та статутів місцевих громад. Предметом управління регіональним розвитком є регіональна економіка та всі процеси, що її характеризують: суспільне відтворення на регіональному рівні, взаємодія галузей та міжгалузевих утворень на регіональному рівні, реформи [3]. Згідно з Мазуром А.Б., регіональний менеджмент - це сукупність принципів, методів управління ресурсами з метою досягнення максимальної ефективності і прибутковості [5].

Однак слід зауважити, що управління регіонами передбачає досягнення не лише економічних цілей, а й соціальних, екологічних, культурних та інших. Для оцінки економічного зростання регіонів можуть бути використані показники, такі як валовий регіональний продукт, середній місячний дохід на душу населення, середня заробітна плата, сума інвестицій в основний капітал та інші. Також важливими критеріями розвитку регіону є соціальні, екологічні та інші показники, такі як рівень освіти, зайнятість населення, стан довкілля та здоров'я населення. Децентралізація влади в Україні може сприяти більш ефективному розміщенню ресурсів та підвищити підзвітність органів влади щодо витрат бюджетних коштів.

Під час децентралізації зв'язок між оплаченими податками і наданими громадськими благами і послугами стає більш прямим і прозорим, оскільки податки збираються там, де витрачаються гроші з бюджету; наявність власної податкової бази спонукає регіональну і місцеву владу стимулювати розвиток регіональних і місцевих економік; дозвілля регіональної і місцевої влади самостійно розпоряджатися бюджетними коштами заохочує їх зменшувати непотрібні витрати в суспільному секторі [6]. Поняття "децентралізація влади в системі державного управління" відображає систематичний процес, спрямований на покращення управління державою, який включає перенесення

владних повноважень від центральних до місцевих органів влади та самоврядування [7, с. 452]. Децентралізація публічної влади — це не лише перерозподіл владних повноважень між центральним та місцевими рівнями управління, але й ключовий інструмент для економічного розвитку. Шляхом зміцнення незалежності місцевого самоврядування та підвищення його активності, децентралізація сприяє ефективнішому функціонуванню системи, створює сприятливі умови для підвищення демократії та захисту прав людини та її свободи.

Реформоване місцеве самоврядування має відігравати ключову роль у формуванні та розвитку громадянського суспільства. Децентралізація системи влади сприяє демократизації суспільних відносин, дозволяючи громадам брати активну участь у прийнятті рішень, що стосуються їхнього регіону. Це створює можливості для розвитку всієї держави, зосереджуючи увагу на муніципальних рівнях влади.

Проте повна децентралізація влади та формування самостійних територіальних громад — це довгий та складний процес. Україна тільки розпочинає цей шлях. Успіх будь-якої реформи залежить від активності та свідомості громадян, оскільки сама центральна влада не зможе вирішити всі проблеми самотужки. Підвищення якості життя населення можливе лише через розвиток місцевого самоврядування та забезпечення громадянам можливості активно брати участь у вирішенні місцевих питань та отримувати якісні адміністративні послуги.

1.2 Стратегічні завдання регіонального розвитку та природоохоронних заходів в регіоні

Стратегічним напрямком вдосконалення інституцій у нашій країні є подальше удосконалення системи публічної влади, включаючи на регіональному рівні, для відповідності стандартам розвинених європейських країн. Основна мета сучасного регіонального управління полягає в забезпеченні стабільного розвитку регіонів. У цьому контексті регіональна

політика на довгострокову перспективу має вирішувати ряд завдань, включаючи:

зменшення нерівності в розвитку регіонів, особливо за соціальними показниками;

забезпечення стабільного та збалансованого розвитку регіонів, сприяючи активізації місцевої ініціативи, розвитку підприємництва, підвищенню дієздатності місцевого самоврядування і місцевих громад;

розширення інструментів для стимулювання розвитку регіонів;

застосування стратегічного підходу до розвитку регіонів, враховуючи комплексність проблем просторового розвитку;

підтримка розвитку економічних "точок зростання" на регіональному рівні та їх взаємодії з периферією;

залучення місцевих ресурсів;

створення розвиненої інфраструктури на регіональному рівні та усунення перешкод для регіональної та міжрегіональної кооперації;

розвиток міжтериторіальної економічної інтеграції та кооперації;

створення єдиного національного економічного простору;

розвиток регіональних та міжрегіональних кластерів та індустріальних парків;

підвищення участі громадськості у вирішенні питань розвитку територій та забезпечення прозорого моніторингу соціально-економічного розвитку;

консолідація зусиль громадськості, влади та бізнесу у реалізації проектів регіонального розвитку.

Вдосконалення системи місцевого управління стає ключовою складовою внутрішньої політики держави та сприяє наданню якісних послуг населенню та розвитку регіонів. Удосконалення системи регіонального управління передбачає використання сучасних інструментів, зокрема стратегічного управління, що дозволяє зосередити зусилля на досягненні цілей розвитку регіонів. Використання програмно-цільового планування забезпечує збалансоване поєднання потреб та інтересів усіх суб'єктів

управління регіоном.

На сьогодні одним із слабких боків різних регіональних програм господарського розвитку є неповне врахування комплексності аналізу проблем раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища. Зазвичай, відповідні розділи цих програм характеризуються, принаймні, двома недоліками. По-перше, екологічна проблематика у них часто представлена або як окремі виробництва, що негативно впливають на навколишнє середовище, або як окремі аспекти, такі як забруднення повітря чи водою, не враховуючи важливих взаємозв'язків між різними об'єктами. По-друге, економічна оцінка наслідків антропогенної діяльності часто обмежується лише оцінкою економічного збитку від забруднення навколишнього середовища, не враховуючи можливостей ефективності природоохоронних заходів та загального позитивного впливу природоохоронної діяльності. Уникнути цих недоліків можливо лише за умови використання комплексного підходу, який дозволяє проводити всебічний аналіз еколого-економічних взаємозв'язків та розробку та реалізацію природоохоронної стратегії.

На рівні регіонів України розробляються стратегії їх розвитку на довгострокову перспективу, базуючись на цільових програмах і схемах територіального планування. Регіональні програми визнаються як основний інструмент стратегічного планування та управління з погляду інтересів регіонів. Стратегічне планування є ключовою функцією управління на різних рівнях, включаючи регіональний, охоплюючи процес вибору цілей розвитку та шляхів досягнення, узгоджених у просторі, часі та фінансуванні. Програмно-цільове планування визначає цілі соціально-економічного розвитку та формує комплекс заходів для досягнення обраних цілей та пріоритетів.

Один із важливих елементів стратегічного управління - екологічні стратегії, що включаються до національних і регіональних цільових програм. Екологічні проблеми, як правило, мають довгостроковий характер і

потребують стратегічних підходів до їх вирішення.

В українських умовах одним із недоліків регіональних програм господарського розвитку є недостатнє врахування комплексності аналізу проблем охорони навколишнього середовища. Зазвичай, відповідні розділи цих програм характеризуються, принаймні, двома недоліками. По-перше, екологічна проблематика в них найчастіше відображається або в контексті окремих об'єктів, що негативно впливають на навколишнє середовище, або в розрізі його окремих елементів, таких як забруднення повітря чи водою, порушення ландшафту і т. д. При цьому залишаються поза межами дослідження проблеми можливої взаємодії об'єктів в регіоні та навколишнім середовищем. По-друге, подібні дослідження часто обмежуються лише оцінкою економічного збитку від забруднення навколишнього середовища, не враховуючи можливостей ефективності природоохоронних заходів та загального позитивного впливу природоохоронної діяльності.

Уникнути цих недоліків можливо лише за умови використання комплексного підходу, що дозволяє проводити всебічний аналіз еколого-економічних взаємозв'язків при прогнозуванні розвитку територіальних господарських систем, а також передбачає розробку і реалізацію природоохоронної стратегії.

Розробка екологічної стратегії передбачає визначення екологічної місії регіону та його екологічного образу майбутнього, вибір пріоритетних екологічних цілей і завдань, деталізацію їх у конкретних програмах з охорони навколишнього середовища, вироблення механізму їх реалізації, аналіз і оцінку результатів та наслідків реалізації програм. Такий підхід дозволяє врахувати внутрішні і зовнішні фактори, що впливають на формування екологічної ситуації в регіоні, і забезпечити екологічну безпеку розвитку регіональної економіки та середовища проживання людей.

Застосування програмно-цільового підходу дозволяє розв'язувати комплексно проблеми охорони навколишнього середовища в різних регіонах України. Цей підхід охоплює:

Узгодження цілей екологічних програм з іншими довгостроковими цільовими програмами регіону.

Врахування масштабу, складності та різноманітності проблем екологічного розвитку, що вимагають консолідації зусиль і ресурсів для досягнення поставлених завдань.

Поєднання адміністративно-контрольних засобів управління та ринкових принципів господарювання для координації дій самостійних суб'єктів у сфері природоохоронної діяльності.

Інтеграція екологічних цілей у соціально-економічний розвиток регіону для забезпечення сталого розвитку.

Визначення пріоритетів у задоволенні інвестиційних потреб на охорону навколишнього середовища.

Регіональна екологічна програма виступає ключовим інструментом у плануванні, прогнозуванні та реалізації екологічної політики регіону, а також у координації природоохоронних заходів.

Регіональні програми розробляються в контексті довгострокового прогнозування і відображають стратегічні інтереси України в цілому. Вони охоплюють різні регіони, що можуть бути проблемними або програмними. Проблемні регіони розглядаються як об'єкти спеціального управління, на яких реалізуються регіональні та загальнонаціональні завдання.

В рамках регіонального програмування виділяються три основних напрямки: просторово-виробничий, соціально-економічний та ресурсно-екологічний. Ці напрямки спрямовані на формування промислових, агропромислових, транспортних та інших комплексів, програмування різних форм інфраструктури, економічне стимулювання розвитку регіонів та проведення комплексних заходів з охорони навколишнього середовища.

Екологічна складова регіональних програм визначає цілі, завдання та основні напрямки екологічної політики регіону. Мета екологічного блоку програм соціально-економічного розвитку полягає в розробці стратегії природоохоронної діяльності, яка ґрунтується на аналізі напрямків

використання природних ресурсів регіону та виборі заходів, спрямованих на забезпечення екологічної стабільності з урахуванням місцевих умов і перспектив розвитку.

Основні положення стратегії охорони навколишнього середовища включають такі напрямки:

Облік екологічно допустимих масштабів виробництва і концентрації виробництва у визначених зонах.

Використання екологічно орієнтованих технологій для безпечного розвитку господарської діяльності.

Виявлення небезпечних об'єктів та зон з ускладненою екологічною обстановкою.

Попередження можливого забруднення навколишнього середовища.

Впровадження механізмів оцінки стану навколишнього середовища та економічного збитку від забруднення.

Аналіз взаємозв'язків між забрудненням та здоров'ям людей.

Визначення витрат на охорону навколишнього середовища.

Здійснення правових, економічних та організаційних заходів для реалізації природоохоронної стратегії.

Ці напрямки формують основу для розробки ефективної екологічної політики регіону, спрямованої на збалансований розвиток та збереження навколишнього середовища.

1.3 Зарубіжний досвід здійснення природоохоронних заходів в регіоні

Прогнозування соціально-економічного розвитку в рамках конкретних територій вимагає комплексного огляду природного середовища, виробництва і населення як складових єдиної територіально-виробничої системи. Розробка екологічної підсистеми в програмах соціально-економічного розвитку територій об'єднує в собі основні напрямки екологічної політики. Це сприяє

формуванню стратегії природоохоронної діяльності, яка враховує екологічні проблеми регіону та комплекс природоохоронних заходів для їх вирішення.

Зв'язок між розробкою стратегії природоохоронної діяльності та режимом економічної і соціальної активності в регіоні є надзвичайно важливим. В рамках екологічного блоку виділяються три основні етапи досліджень: аналіз поточного стану природного середовища, прогноз можливих змін та ризиків екологічного неблагополуччя, оцінка наслідків антропогенної діяльності та розробка пропозицій з природоохоронних заходів.

Стійкий соціально-економічний розвиток та покращення якості життя можливі лише за умови забезпечення екологічної безпеки території та збереження природних систем. Це передбачає проведення єдиної екологічної політики, координацію дій підприємств, установ і організацій з охорони навколишнього середовища з урахуванням довгострокових цілей економічного розвитку. Одним з ключових інструментів управління екологічною сферою регіону та прогнозування її стану є стратегічне планування, яке надає базу для ефективного управління регіоном в цілому і його окремими аспектами, включаючи екологічну сферу.

Екологічна політика в регіоні значною мірою визначається тим, наскільки належним чином враховуються фактори, що впливають на формування екологічної ситуації.

У багатьох країнах світу економічна сфера та охорона природи часто розглядаються як відокремлені, а навіть протилежні, аспекти діяльності. Це породжує необхідність нового інтегрованого підходу, за допомогою якого можна забезпечити як економічний зріст, так і збереження довкілля. Більшість розвинених країн вже досягли певних успіхів у сфері раціоналізації використання природних ресурсів, які заслуговують на увагу. Варто зазначити, що методи вирішення екологічних проблем у різних країнах, хоча мають спільну мету, відрізняються певними особливостями, які відображають специфіку механізму регулювання економіки та характеру господарювання.

У кожній окремій країні система регулювання сфери природокористування формується відповідно до природних ресурсів, їх ефективного використання та рівня господарського навантаження. Світовий науковий пошук у галузі раціоналізації ресурсного використання та охорони навколишнього середовища активізувався через загострення сировинних, енергетичних та екологічних проблем.

Узагальнюючи зарубіжний процес формування механізму регулювання сфери природокористування, можна виділити такі етапи:

Перший етап (1970-ті – початок 1980-х років) – «екологічне десятиріччя», що базувалося на адміністративно-законодавчих заходах та суворому контролі за дотриманням екологічних стандартів.

Другий етап (початок 1980-х років до сьогодні) – «інноваційне зрушення», характеризується посиленням ролі ринкових механізмів та зміщенням акценту на інноваційний характер природоохоронних заходів.

Серед основних проблем, що визначали формування економічного механізму регулювання сфери природокористування у зарубіжних країнах, вчені відзначають недостатню ефективність застосовуваних заходів та їх високу вартість. Значні витрати на охорону навколишнього середовища спричинили інфляційне підвищення цін і, відповідно, здержували розвиток економіки та знижували конкурентоспроможність товарів на міжнародному ринку.

Сучасні дані показують, що успішне вирішення суперечності між потребами у природних ресурсах і їх можливостями задоволення залежить не лише від рівня розвитку виробництва та зрілості ринкових відносин, але й від структури та ефективності державних та суспільних інститутів.

У розвинених країнах державні інститути зосереджують увагу на наступних напрямках природоохоронної діяльності:

безпосереднє впровадження широкомасштабних природоохоронних заходів, що передбачають організацію та фінансування НДДКР, надання грантової допомоги для виконання наукових досліджень, реалізацію

національних проектів природоохоронного значення, підготовку фахівців, формування екологічної інфраструктури;

забезпечення нормативно-правового регулювання, включаючи розробку чіткої системи природоохоронного законодавства і контроль за його дотриманням, екологічну експертизу проектів, екологічне інспектування та ліцензування господарської діяльності, екологічну стандартизацію, встановлення екологічних норм, квот та іншого;

економічне стимулювання природоохоронної діяльності приватного сектору через субсидії, податкові пільги, фінансову підтримку через позики та кредити за низькими відсотками, встановлення режиму прискореної амортизації для природоохоронного обладнання, торгівлю правами на викиди, допомогу в отриманні патентів та ліцензій;

проведення семінарів, наукових форумів для учених з обміну знаннями у сфері охорони довкілля, організацію конкурсів серед інноваторів.

За зарубіжним досвідом, механізм регулювання сфери природокористування передбачає використання комплексу заходів податкового та кредитного характеру. Один із найбільш поширених підходів полягає у наданні допомоги приватному капіталу через безпосередні цільові субсидії або прями позики для реалізації природоохоронних проектів та програм. Серед різноманітних форм регулювання природокористування, які налічують понад 150, субсидії становлять приблизно 30%. Фінансова підтримка держави сприяє виконанню пріоритетних напрямів національних екологічних програм, покриває значну частину витрат на природоохоронні заходи приватного сектору та сприяє підвищенню його прибутків та конкурентоспроможності на ринку.

Наприклад, у Нідерландах понад 80% усіх інвестицій, спрямованих на запобігання забрудненню і очищення водного басейну, забезпечується державою. У США субсидії держави на природоохоронні заходи останніми роками перевищували 63% загальнонаціональних природоохоронних витрат, у Німеччині і Франції — близько 70%, у Японії — понад 80%. В країнах

Північної Європи (Фінляндія, Швеція, Норвегія, Данія) традиційно віддається перевага безпосереднім фінансовим державним заходам підтримки екологічних ініціатив, таким як інвестування у будівництво та експлуатацію очисних споруд, розроблення екологічно чистих технологій та раціональне використання природних ресурсів у сільському господарстві.

У зарубіжній практиці податкові пільги стали поширеною формою субсидій. Наприклад, зниження податків на екологічно чистіші автомобілі та електромобілі застосовується у Норвегії, Швеції, Німеччині, Австрії та Нідерландах. У Іспанії, крім податкових пільг, надаються особливі субсидії до 30% від інвестиційних витрат на дослідницьку діяльність, спрямовану на моніторинг викидів у навколишнє середовище.

Уряди розвинених країн активно стимулюють формування сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату у сфері природокористування. Зокрема, використовуючи інноваційний податковий кредит, вони сприяють розвитку та впровадженню екологічних технологій. Цей підхід особливо корисний для великих компаній з високим рівнем витрат на науково-дослідну та розвідувальну роботу. Ставки податкового кредиту можуть варіюватися від 3–5% (Корея, Тайвань, Нідерланди) до 10–15% (Японія, Нідерланди).

Велика увага також приділяється екологічним інвестиціям, які, за даними Агентства з охорони навколишнього середовища США, окупаються протягом короткого періоду. У деяких країнах формується ринок екологічних послуг, де компанії можуть купувати, продавати чи перерозподіляти права на забруднення. Органи управління ретельно контролюють ці угоди, щоб забезпечити зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Крім того, експерти визнають важливим елементом механізму регулювання природокористування систему квот. Цей підхід широко застосовується у США, Німеччині, Канаді, де підприємства можуть спільно зменшувати обсяги шкідливих викидів замість дотримання строгих екологічних норм.

Також джерелами фінансових ресурсів, що спрямовуються на природоохоронні цілі, можуть бути окремі податки, збори та штрафи за порушення норм викидів забруднюючих речовин. У більшості країн вони обчислюються залежно від рівня фактичного забруднення. Цей підхід вже застосовується у Нідерландах та частково в Німеччині, Франції та Польщі. Зібрані грошові кошти направляються у спеціальні фонди екологічного призначення з чіткою цільовою спрямованістю на фінансування природоохоронних досліджень, відшкодування завданих збитків та реалізацію екологічних програм.

Аналіз показує, що промислово розвинені країни мають гнучку систему договірних взаємовідносин між організаціями та природокористувачами. Ця система постійно модернізується та вдосконалюється з річним переглядом цін, пов'язаних зі змінами у господарській, екологічній та економічній ситуації.

Вважається, що основний стимул для раціонального використання природних ресурсів забезпечується шляхом вдосконалення системи оподаткування. Однак міжнародний досвід свідчить про обмежену ефективність екологічного оподаткування в економічно розвинених країнах, тому ринкові механізми регулювання надають перевагу для стимулювання екологічної діяльності та зменшення забруднення, і ефективність екологічних податків може варіюватися в різних країнах.

Крім того, у зарубіжній практиці широко використовується та ефективно працює механізм страхування екологічних ризиків для залучення коштів до природоохоронної діяльності. З урахуванням зростаючої кількості техногенних аварій та екологічних катастроф, важливість такого механізму тільки збільшується. Збитки від однієї екологічно застрахованої події можуть суттєво перевищувати мільярди доларів.

Аналіз міжнародного досвіду підтверджує необхідність створення гнучкого механізму, який включає комплекс взаємопов'язаних елементів, спрямованих на збереження та поліпшення якості довкілля. Це можливо здійснити шляхом розроблення нових та вдосконалення існуючих

економічних інструментів регулювання природокористування та природоохоронної діяльності. Інтеграція України у світове економічне співтовариство вимагає адаптації до нових принципів регулювання природоохоронної діяльності та формування відповідної нормативно-правової системи.

Висновки до розділу 1

В результаті дослідження в даному розділі, можемо сформулювати наступні висновки:

Під час аналізу виявлено ряд проблем, пов'язаних із впровадженням регіональних екологічних програм. Було обґрунтовано вибір стратегічних напрямків природоохоронної діяльності в регіоні, які сприяють покращенню екологічної ситуації. Надано рекомендації з удосконалення механізму управління регіональною еколого-економічною системою. Проведено аналіз умов реалізації природоохоронної стратегії в регіоні, зокрема звернуто увагу на проблеми створення економічних стимулів для природоохоронних заходів, правове забезпечення екологічної політики, особливості фінансування природоохоронних дій в Україні та інноваційні аспекти екологічної безпеки в розвитку національної економіки.

Також запропоновано основні методологічні та методичні підходи до формування стратегії охорони навколишнього середовища в регіоні. Це включає визначення екологічної місії регіону та його екологічного образу майбутнього, встановлення пріоритетних цілей і завдань, вибір шляхів їх розв'язання, уточнення завдань у конкретних проектах і програмах, розроблення механізму їх впровадження, аналіз і оцінку результатів та наслідків реалізації програм. Крім того, обґрунтовано вибір регіональних програм як ефективного інструменту вирішення економічних, соціальних та екологічних завдань розвитку регіону і визначено місце екологічної підсистеми в структурі програм соціально-економічного розвитку території.

Ці плани ґрунтуються на програмно-цільовому підході, що дає можливість всебічно вирішувати основні проблеми розвитку територіально-виробничої системи, втілювати принципи сталого розвитку регіону та забезпечувати екологічну безпеку його прогресу. Наступні напрями досліджень полягають у деталізації стратегії охорони навколишнього середовища для конкретного регіону України.

У багатьох зарубіжних країнах застосовується поєднання різноманітних методів екологічного регулювання. Це дає змогу державам реалізовувати комплексну еколого-економічну політику, що охоплює всі рівні та сфери природокористування. Найбільш ефективним інструментом екологічної політики та гарантії безпеки життєдіяльності населення є поєднання ринкових механізмів захисту здоров'я людей і навколишнього середовища з державним регулюванням.

У більшості країн світу основні екологічні проблеми, що виникли на національному рівні, лежать у сфері відповідальності державної влади, що вимагає участі її у міжнародному співробітництві щодо цього питання, особливо у випадку, коли це стосується інтересів багатьох країн.

Для України важливо використовувати зарубіжний досвід у регулюванні природокористування. У сучасних умовах країні потрібно знаходити шляхи стабілізації економічного та екологічного розвитку. З урахуванням складної екологічної ситуації, обмежених фінансових можливостей та обмеженого часу на пошук ефективних методів регулювання природокористування, нашій країні важливо враховувати світовий досвід у цій сфері. Це допоможе узгодити глобальні та регіональні пріоритети охорони навколишнього середовища, забезпечити екологічну безпеку та розвинути збалансований інституціональний простір для співпраці між міжнародними природоохоронними організаціями та урядами.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СТРИЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ У СФЕРІ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

2.1 Загальна характеристика Стрийської міської ради та дослідження організаційних засад її роботи

Стрийська міська рада є органом місцевого самоврядування, розташованим у Львівській області з адміністративним центром у місті Стрий.

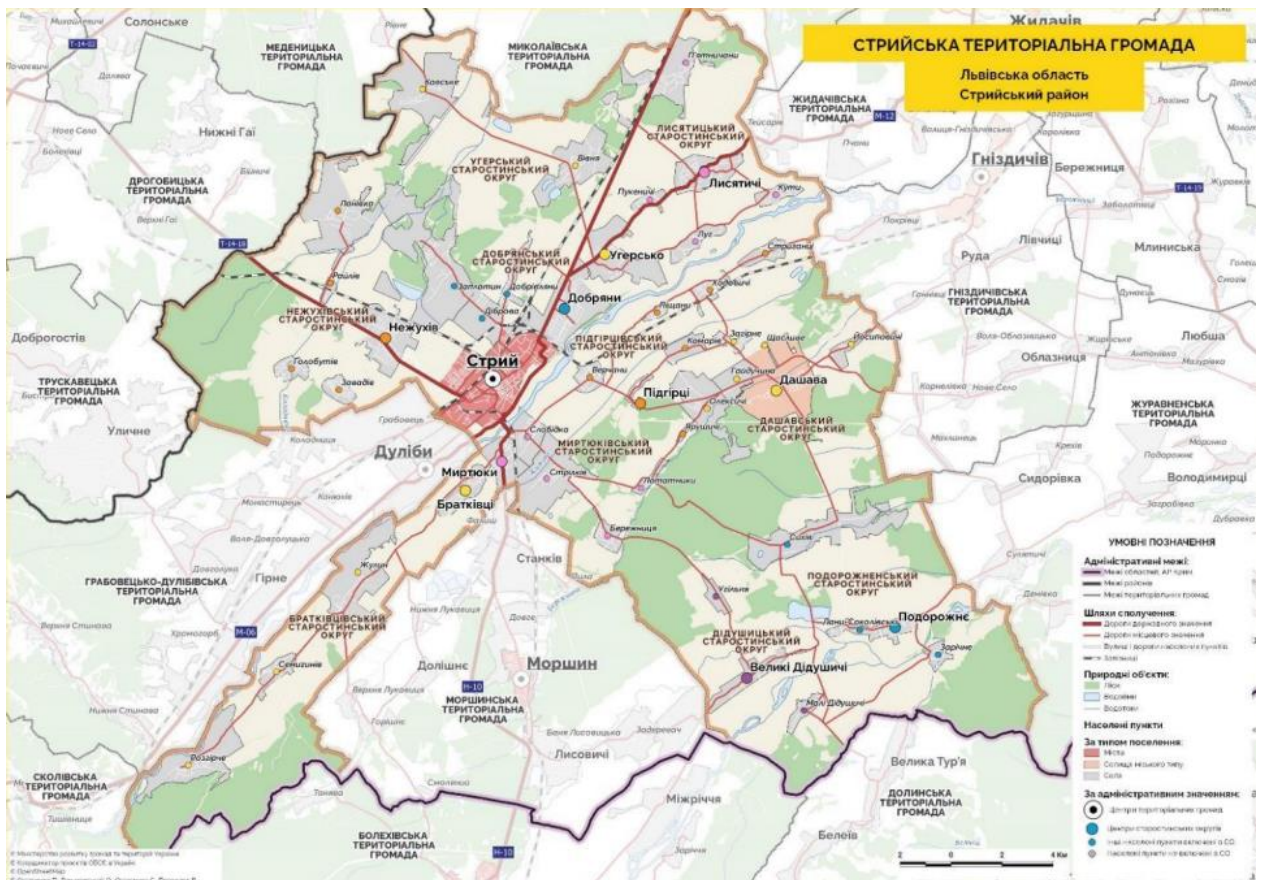

Рисунок 3.1 – Карта Стрийської міської територіальної громади [84]

До складу міської ради входять населені пункти, зокрема: одне місто (Стрий), одне смт (Дашава), а також 45 сіл:

Бережниця	Вівня	Добрівляни
Братківці	Гайдучина	Добряни
Великі Дідушичі	Голобутів	Жулин
Верчани	Діброва	Завадів

Загірне	Луг	Розгірче
Заплатин	Малі Дідушичі	Семигинів
Зарічне	Миртюки	Сихів
Йосиповичі	Нежухів	Слобідка
Кавське	Олексичі	Стриганці
Комарів	Підгірці	Стрілків
Кути	Піщани	Угерсько
Лани-Соколівські	Подорожне	Угільня
Ланівка	Пукеничі	Ходовичі
Лисятичі	П'ятничани	Щасливе
Лотатники	Райлів	Ярушичі

Склад ради:

Голова міської ради: Канівець Олег Леонідович

Секретар міської ради: Наталія Олегівна Канівець

Загальний склад ради: 50 депутатів.

У міській раді діє 10 постійних комісій:

Комісія з питань депутатської етики, регламенту, прав людини і законності.

Комісія з питань землекористування, охорони довкілля, будівництва та архітектури.

Комісія з питань побуту, торгівлі, громадського харчування.

Комісія з питань бюджету та економіки.

Комісія з питань освіти та культури.

Комісія з питань молоді, спорту та туризму.

Комісія з питань приватизації та управління міським комунальним майном.

Комісія з питань соціального захисту та охорони здоров'я.

Комісія з питань житлово-комунального господарства.

Комісія з питань промисловості, транспорту та зв'язку.

Виконавчий комітет ради є підзвітним і підконтрольним раді, що його

утворила, а також органам виконавчої влади з питань, що входять до його компетенції. Члени виконавчого комітету міської ради не можуть бути депутатами відповідної ради, за винятком секретаря ради (згідно з п. 8 та 9 ст. 51 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні").

Робочий орган Стрийської міської ради, відомий як виконавчий комітет, передбачено виконувати низку функцій в рамках місцевого самоврядування. Ці функції включають перегляд та обговорення проектів місцевих програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм щодо інших сфер, розгляд проектів рішень щодо різних аспектів життєдіяльності, таких як місцевий бюджет. Також виконавчий комітет координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих структур ради, а також підприємств, установ і організацій, що є в комунальній власності на території відповідної місцевої громади. До його компетенції також належить слухання звітів про діяльність керівників цих організацій.

Найважливішою формою роботи виконавчого комітету є його засідання, які скликаються міським головою або заступником міського голови, в разі його відсутності. Засідання стають правомочними, якщо на них присутня більшість членів виконавчого комітету.

Підтримуючи в межах своїх повноважень, виконавчий комітет ради приймає рішення, які підписуються міським головою. У разі неузгодження рішення виконавчого комітету з міським головою, останній може тимчасово зупинити виконання цього рішення та внести його на розгляд ради.

У табл. 2.1 представлені показники організаційної діяльності Стрийської міської ради та міського голови за період 2019-2021 років

Таблиця 2.1 – Показники організаційної роботи Стрийської міської ради та міського голови за 2019-2021 роки

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. від 2019 р.		Відхилення 2021р. від 2020 р.	
	2019	2020	2021	абсол., + / -	відносне, %	абсол., + / -	відносне, %
1. Кількість проведених засідань виконкому міської ради	23	22	20	-1	-4,3	-2	-9,1
2. Кількість прийнятих виконкомом рішень	445	416	352	-29	-6,5	-64	-15,4
3. Чисельність працівників апарату міської ради, чол.	17	17	17	-	-	-	-
5. Кількість розглянутих письмових звернень громадян	1032	885	645	-147	-14,2	-240	-27,1
6. Чисельність осіб, що побували на особистому прийомі у міського голови, чол.	42	45	30	3	7,1	-15	-33,3
7. Видано довідок громадянам всього	2409	2069	1439	-340	-14,1	-630	-30,4
з них: - із земельних питань	1325	1023	814	-302	-22,8	-209	-20,4
- інших питань	1084	1046	625	-38	-3,5	-421	-40,2

Згідно з даними у табл. 2.1, протягом періоду 2019-2021 років кількість засідань виконавчого комітету міської ради зменшувалась з 23 до 20, а кількість ухвалених рішень знижувалась з 445 до 352. Основною тематикою цих рішень були питання торгівлі, будівництва, визнання прав власності на майно, житлово-комунального господарства та інші.

Чисельність працівників апарату міської ради за цей період залишалась стабільною і складала 17 чоловік. Для вирішення проблем, що турбують мешканців міста, проводиться моніторинг повторних та колективних звернень громадян, а також аналізуються причини, що їх викликають.

Апарат міської ради виконує безпосередню роботу з розгляду планових питань, підготовки проектів рішень для виконкому та ради, а також контролю за виконанням ухвалених рішень. Кількість письмових звернень громадян поступово зменшувалась, з 1032 у 2019 році до 645 у 2021 році, що свідчить про загальне зниження активності громадян у зверненнях до виконавчого комітету.

З метою забезпечення інформаційної відкритості та зручного доступу до публічної інформації, виконком міста наповнює оновлений веб-сайт міста та сторінку у соціальній мережі Фейсбук відповідними матеріалами. Інформація про засідання виконкому та ухвалені рішення міської ради регулярно публікується на офіційному веб-сайті. Стрийська міська рада також використовує нові можливості системи "Голос" для візуалізації даних та долучилася до проекту "Відкрите місто" *opencity*.

Отже, мешканці міста тепер мають можливість скористатися веб-порталом www.opencity.in.ua для того, щоб повідомити про будь-які проблеми, пов'язані з діяльністю виконавчого комітету та комунальних підприємств, тоді як місцева влада може швидко реагувати на звернення громадян.

Завдяки впровадженню Громадського бюджету мешканці Стрию тепер мають можливість самостійно розпоряджатися часткою міського

бюджету. У рамках Громадського бюджету на 2021-2019 роки було виділено 500 тис. грн. Наприклад, реалізуючи проект "Стрий - європейське місто", КП "Стрий" встановило 3 оглядові дзеркала руху та 35 дорожніх знаків. Тепер рух вже регулюється на 14 перехрестях у центральній частині Стрию. Установка дорожніх знаків проводилася за консультацією та під наглядом працівників місцевого відділення поліції з активною участю співавторів проекту.

Стрий стали одним із перших невеликих міст в Україні, де діє електронна база даних animal-id.info. Починаючи з січня 2021 року, розпочалася процедура приєднання до міжнародного онлайн-реєстру. Електронна реєстрація сприяє вирішенню проблеми з безпритульними тваринами.

Протягом 2020 року до загального фонду міського бюджету надійшло 35240,9 тис. грн., що становило 111,9% у порівнянні з уточненим планом. Уточнене призначення склало 31475,7 тис. грн., а перевиконання плану становило 3765,1 тис. грн. У 2021 році до загального фонду міського бюджету надійшло 40476,0 тис. грн.

Таким чином, виконання уточненого плану склало 100,9% у 2021 році. Уточнене призначення становило 40107,4 тис. грн., що перевищувало план на 368,6 тис. грн.

Для проведення аналізу податкових надходжень до бюджету міста Стрий за період 2020-2021 років ми скористаємося наведеними у таблиці 2.2 даними

Таблиця 2.2 – Податкові надходження до загального фонду Стрийської міської ради за 2020 -2021 роки

Вид податкових надходжень	2020 рік			2021 рік		
	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконання плану	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконання плану
1	2	3	4	5	6	7
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	238,3	304,2	127,6	779,8	768,1	98,5
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (пальне)	372,6	2553,4	685,2	2574,0	2601,0	101,4
Акцизний податок з ввезених на митну територію України (пальне)	8709,2	9878,8	113,4	8674,0	10647,8	122,8
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	5118,2	3201,5	62,5	3410,0	2471,5	72,5
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	11,0	10,4	94,4	13,0	16,3	125,4

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	65,0	102,1	157,1	114,0	128,1	112,4
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитл. нерухомості	70,0	75,3	107,5	123,2	126,2	102,4
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	145,0	112,9	77,8	150,7	159,9	106,1
Земельний податок з фізичних осіб	200,0	263,9	131,9	326,0	277,8	85,2
Земельний податок з юридичних осіб	223,0	3643,6	163,3	2862,0	2486,0	86,9
Орендна плата з фізичних осіб	660,0	795,6	120,5	738,0	816,2	110,6
Орендна плата з юридичних осіб	2600,0	3144,8	120,9	3309,8	3402,9	102,8
Транспортний податок з юридичних осіб	50,0	70,0	140,0	-	27,5	-
Транспортний податок з фізичних осіб	-	18,8	-	-	-	-
Туристичний збір	10,0	21,3	213,0	24,5	19,2	78,4
Єдиний податок	8653,4	9080,3	104,9	13980,8	13586,4	97,2

Під час аналізу даних у таблиці 2.2 виявлено, що у 2020 році було перевиконано план податкових надходжень до загального фонду міської ради Стрия, за винятком наступних:

акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, де план був недовиконаний на 37,5%;

податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості (недовиконання плану – 5,6%);

податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості, де недовиконання плану становило 22,2%.

У 2021 році міська рада Стрия зафіксувала недовиконання плану надходжень до загального фонду з таких видів податків:

рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів, де план був недовиконаний на 1,5%;

акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів (недовиконання плану – 27,5%);

земельний податок з фізичних осіб, де план був недовиконаний на 14,8%;

земельний податок з юридичних осіб, де недовиконання плану становило 13,1%;

туристичний збір (план недовиконаний на 21,6%);

єдиний податок, де недовиконання плану склало 2,8%.

У 2020 році найвищий рівень виконання плану був досягнутий у сфері надходжень до загального фонду міської ради від сплаченого акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів, таких як пальне (план був перевиконаний більш як у 6,8 рази). У 2021 році найвищий рівень виконання плану був зафіксований у сфері надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості (перевиконання

плану – 25,4%).

Дані про неподаткові надходження до загального фонду Стрийської міської ради у 2020-2021 роках наведено у таблиці 2.3 для аналізу.

Таблиця 2.3 - Неподаткові надходження до загального фонду Стрийської міської ради у 2020-2021 роках

Види надходжень	2020 рік			2021 рік		
	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконан- ня плану
Доходи від власності та підприємницької діяльності	42,0	36,1	86,1	46,0	15,9	34,6
Адміністративні збори та платежі	2171,0	1747,1	80,4	2315,0	2294,9	99,1
Інші неподаткові надходження	20,0	93,8	469,1	100,0	79,9	79,9
Субвенції	90,0	90,0	100,0	516,6	516,6	100,0

Аналізуючи дані з таблиці 2.3, можна зробити висновок, що у 2020 році план неподаткових надходжень до загального фонду Стрийської міської ради був перевиконаний приблизно в 4,7 рази для інших неподаткових надходжень, повністю для субвенцій, але недовиконаний для решти надходжень. У 2021 році план неподаткових надходжень був виконаний лише для субвенцій.

За 2020 рік касові видатки загального фонду міського бюджету склали 17449,0 тис. грн., що становить 102,4% від планованих 17876,9 тис. грн. Серед них:

на утримання органів місцевого самоврядування було витрачено 3697,0 тис. грн.;

поточні трансферти склали 22,0 тис. грн., зокрема: асоціації інвалідів - 8,9 тис. грн., Стрийське районне добровільне товариство захисту дітей з інвалідністю «Надія» - 6,1 тис. грн., Союз Чорнобиль – 7,0 тис. грн.;

були витрачені кошти на організацію та проведення громадських робіт

(46,6 тис. грн.);

на соціальний захист населення витрачено 528,2 тис. грн.;

інші культурно-освітні заходи та заклади отримали 323,7 тис. грн.;

проведення навчально-тренувальних зборів та змагань обійшлося в 203,2 тис. грн., утримання спортивних комунальних споруд (КП стадіон «Ювілейний) – 539,1 тис. грн.; реалізація спортивної програми по підтримці футбольної команди «Богун» - 150,0 тис. грн.;

на благоустрій міста спрямовано 5763,8 тис. грн.;

було відшкодовано різницю в тарифах КП «Стрий» на суму 165,7 тис. грн.;

утримання комунальних доріг обійшлося в 3678,0 тис. грн.;

була надана субвенція державному бюджету в сумі 220,0 тис. грн. для покращення інфраструктури у мікрорайоні по вул. Храпая м. Стрий - 200,0 тис. грн., Державна пожежно-рятувальна частина отримала 20,0 тис. грн.;

надано субвенцію районному бюджету в сумі 1838,7 тис. грн.

Також були проведені інші витрати, включаючи ремонт доріг та тротуарів.

У 2021 році касові видатки міського бюджету склали 23711,9 тис. грн. з протиправленою сумою у плані на рівні 23973,2 тис. грн., зокрема:

5227,3 тис. грн. було витрачено на організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності міської ради;

56,2 тис. грн. пішло на інші види діяльності у сфері державного правління, включаючи Громадську організацію "Край" з виділенням 10,0 тис. грн.;

719,6 тис. грн. було витрачено на заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення, з наданням трансфертів на суму 15,0 тис. грн. Громадській організації "Асоціація інвалідів" та 10,0 тис. грн. Союзу Чорнобиль України;

386,0 тис. грн. спрямовано на заходи в галузі культури і мистецтва, зокрема святкування Дня міста Стрий отримало 216,6 тис. грн.;

265,5 тис. грн. було витрачено на проведення навчально-тренувальних зборів та змагань, відповідно до затвердженої Програми на 2021 рік;

779,5 тис. грн. витрачено на утримання та фінансову підтримку спортивних споруд, зокрема КП стадіон "Ювілейний";

211,3 тис. грн. витрачено на заходи з енергозбереження;

36,5 тис. грн. - це членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування;

477,7 тис. грн. надано субвенцію районному бюджету;

521,6 тис. грн. надано субвенцію державному бюджету.

Дані для проведення аналізу окремих надходжень до спеціального фонду Стрийської міської ради у 2020-2021 роках подано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 - Надходження до спеціального фонду Стрийської міської ради у 2020-2021 роках

Види надходжень	2020 рік			2021 рік		
	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконання плану	план, тис. грн.	факт, тис. грн.	відсоток виконання плану
Податкові надходження						
Екологічний податок	38,0	42,6	112,1	42,0	52,2	124,3
Податок з власників наземних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (юридичних осіб)	-	2,0	-	-	-	-
Неподаткові надходження						
Інші неподаткові надходження (надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту)	1190,0	1223,7	102,8	153,0	256,2	167,5
Кошти від продажу земельних ділянок не с.-г.призначення	100,0	300,0	300,0	721,0	1106,6	153,5
Благодійні внески	-	-	-	-	31,1	-
Субвенція з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	-	-	-	550,0	550,0	100

Отже, у 2020 та 2021 роках план надходжень до спеціального фонду міської ради Стрия був перевиконаний майже за всіма джерелами – як податковими, так і неподатковими.

У 2020 році витрати спеціального фонду склали 15551,1 тис. грн., хоча було заплановано витратити 19141,4 тис. грн., що призвело до невиконання плану на 3590,4 тис. грн. або на 18,7%. Ці витрати охоплювали:

51,9 тис. грн. на потреби органів місцевого самоврядування;

1665,0 тис. грн. на капітальний ремонт житлового фонду;

325,0 тис. грн. на капітальний ремонт житлового фонду об'єднань співвласників багатоквартирних будинків;

1946,4 тис. грн. на капітальні вкладення;

5458,9 тис. грн. внески органів місцевого самоврядування у статутні капітали суб'єктів підприємницької діяльності;

5864,5 тис. грн. на утримання комунальних доріг;

27,1 тис. грн. на охорону і раціональне використання земель;

22,1 тис. грн. на утилізацію відходів на міському сміттєзвалищі та інші видатки.

У 2021 році витрати спеціального фонду становили 25125,5 тис. грн. при запланованих 25576,8 тис. грн. (план невиконано на 451,3 тис. грн. або на 1,8%). Ці витрати включали:

364,6 тис. грн. на потреби органів місцевого самоврядування;

20,0 тис. грн. на інші види діяльності у сфері державного управління (ГО "Край");

10,0 тис. грн. на проведення навчально-тренувальних зборів та змагань;

2383,7 тис. грн. на експлуатацію та технічне обслуговування житлового фонду;

353,0 тис. грн. на організацію благоустрою;

1782,4 тис. грн. на будівництво об'єктів житлово-комунального господарства;

1847,6 тис. грн. на будівництво спортивних споруд, установ та закладів фізичної культури і спорту;

160,2 тис. грн. на проектування, реставрацію та охорону пам'яток архітектури;

6,2 тис. грн. на підготовку земельних ділянок для продажу на земельних торгах та проведення таких торгів;

7705,7 тис. грн. на внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання та інші видатки.

2.2 Аналіз фінансування поточних та перспективних потреб в сфері охорони природи

Необхідність вирішення проблем екології у регіоні, залучення фінансування з бюджету на природоохоронні заходи, координація спільних дій державних органів та місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій та населення, є основою для розроблення Програми.

Об'єкти, на які спрямовано дію Програми, включають:

середовище регіону в цілому;

окремі природні складові довкілля, такі як повітря, водні ресурси, земельні ресурси, ліси і т. д.;

окремі природні об'єкти та території, включаючи об'єкти природно-заповідного фонду;

екологічні аспекти виробничої діяльності підприємств, муніципальної інфраструктури та загальної життєдіяльності населення.

Суб'єктами Програми є:

місцеве самоврядування та виконавчі органи;

місцеві громади та мешканці регіону;

підприємства, установи та організації, що діють на території регіону та надають послуги в різних галузях.

Програма визначає напрями природоохоронних заходів для стабілізації

та поліпшення стану навколишнього природного середовища регіону або окремих його складових, таких як повітряний басейн, водні ресурси і т. д., з урахуванням організаційно-технічного, фінансового та часового обґрунтування.

Серед проблем екології, які потребують уваги в майбутньому, варто відзначити:

забруднення атмосферного повітря;

забруднення поверхневих водних тіл неочищеними стічними водами з побутового та промислового секторів;

наявність небезпечних пестицидів на території, які становлять загрозу для навколишнього середовища та здоров'я людей;

експлуатація біоресурсів та втрата біорізноманіття;

недостатня охорона лісів, зокрема в водоохоронних зонах;

низький рівень екологічної освіти та усвідомлення;

обмежене використання наукових досягнень та технологій в сфері екології та природокористування.

Головним пріоритетом національної політики є забезпечення безпеки людського життя і здоров'я, що неможливо без здорового навколишнього середовища, доступу до чистої води, безпечних продуктів харчування та інших товарів.

Зростаючі екологічні та соціально-економічні проблеми підкреслюють важливість впровадження принципів сталого розвитку в регіоні, які ґрунтуються на досягненні балансу між економічним, соціальним та екологічним аспектами.

Забруднення підземних вод може виникати через витікання стічних вод у ґрунт з пошкоджених систем каналізації та колекторів, забруднення забоеваних свердловин, а також викиди забруднюючих речовин з поверхневим стоком у місцях, де накопичуються промислові та побутові відходи, а також на сміттєзвалищах. Проблемою є також ліквідація недіючих артезіанських свердловин, які можуть загрожувати забрудненню підземних вод.

Недієспосібні свердловини, які залишаються без догляду, можуть призвести до забруднення водних ресурсів у майбутньому.

Також необхідно вирішити питання встановлення розмірів та меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг навколо річок та водойм в області. Площа таких захисних смуг у регіоні становить приблизно 52,5 тисяч гектарів. Багато з цих захисних смуг потребують негайних заходів для покращення їхнього стану, оскільки землі використовуються без врахування вимог екологічного законодавства.

Іншою проблемою в області є затоплення та підтоплення територій, ерозія берегів річок та водойм, що призводить до деградації ґрунтів та втрати рослинного та тваринного світу. Мешканці, які проживають у прибережних населених пунктах, зазнають значних збитків від повеней. Для запобігання та мінімізації цих збитків необхідно проводити дослідження, аналізувати та вчасно вживати необхідні заходи. Рішення проблеми протипаводкового захисту пов'язане з регулюванням річок, охороною їх від забруднення та водної ерозії, а також будівництвом та обслуговуванням інфраструктури на річкових ділянках.

Зменшення різноманіття живого світу переважно є наслідком впливу людини. Основними загрозами для цього різноманіття є незаконна забудова територій, незаконне вирубування лісів, браконьєрство, руйнування середовища, інтродукція іноземних видів, а також зміни клімату та забруднення навколишнього середовища. Проблемою також є недостатнє вивчення флори та фауни регіону, що ускладнює ведення кадастру природних ресурсів та організацію моніторингу їх стану, що є необхідною частиною програми.

У минулі роки було проведено значну роботу з охорони природи, зокрема щодо розширення заповідних територій. Однак, ще потрібно зробити багато для оптимізації цих заходів, що робить наведену програму особливо важливою в цьому контексті.

Для подальшого поліпшення ситуації можливе значне розширення

земельних угідь, включаючи не лише природні, але й ті, що піддалися деструктивним процесам від дії людини. Багато з цих земель потребують негайного вилучення з аграрного використання та проведення заходів щодо їх відновлення, включаючи залісення та ренатуралізацію.

Концепція екомережі співпрацює з діяльністю різних галузей економіки (виробничої, сільськогосподарської, лісогосподарської, туристичної тощо) і є ключовим елементом сталого розвитку. Створення регіональної екомережі в області сприятиме забалансуванню використання природних ресурсів, підтриманню гармонії між природними та антропогенними ландшафтами, і покращенню умов проживання людей.

Програма передбачає вжиття заходів для підтримки об'єктів природно-заповідного фонду та забезпечення дотримання заповідного режиму, включаючи:

розроблення землевпорядної документації, що включає проекти землеустрою та встановлення меж 50 територій природно-заповідного фонду з метою збереження, відтворення та раціонального використання природних комплексів;

ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду для оцінки складу та перспектив розвитку, планування наукових досліджень;

утримання об'єктів природно-заповідного фонду та забезпечення дотримання заповідного режиму через реалізацію проектів утримання та реконструкції, встановлення інформаційних щитів та охоронних знаків, а також облаштування і благоустрій на територіях заповідника.

Стрийська міська рада активно реалізує свої повноваження в галузі міського будівництва, спираючись на систематичний план реконструкції та ремонтів. У 2019 році було витрачено 6595,3 тис. грн. на капітальний ремонт вулиць та міжквартальних доріг, включаючи субвенцію обласного бюджету у розмірі 1500,0 тис. грн. Поточний ремонт вулиць здійснювався на суму 1950,0 тис. грн., за рахунок коштів міського бюджету. Також у 2019

році було розпочато будівництво каналізаційного колектора на вулицях Веста, Будівельна та Труша за кошти міського бюджету у сумі 993,1 тис. грн. Такі самі кошти витрачені на реконструкцію дитячого ігрового майданчика на вулиці Гончарській, та на капітальний ремонт у сквері Героїв Майдану на суму 435,2 тис. грн., і на капітальний ремонт житла на суму 1746,0 тис. грн.

У 2020 році було витрачено 5864,5 тис. грн. на капітальний ремонт вулиць та міжквартальних доріг, а також 3678,0 тис. грн. на поточний ремонт вулиць, спонсоруючи це за рахунок міського бюджету. Виконано також роботи з будівництва каналізаційних колекторів на різних вулицях, таких як Веста, Будівельна, Труша (загальною вартістю 286,6 тис. грн.), і на вулицях Лесі Українки, Просвіти, Коцюбинського (на суму 1045,7 тис. грн. з міського бюджету та 1800,0 тис. грн. з державного бюджету). У 2020 році також було розроблено проектно-кошторисну документацію на будівництво дощового каналізаційного колектора на вулиці Головацького та Конюшківській. Разом із завершенням реконструкції дитячого ігрового майданчика на вулиці Гончарській, загальні витрати на будівельні роботи у 2020 році становили 739,5 тис. грн.

У поточний час однією з найбільш актуальних проблем для місцевої громади, згідно з результатами опитування, є стан доріг та тротуарів. У 2021 році був завершений капітальний ремонт головної транспортної артерії міста Стрию - вулиці Івана Франка (на дорогу витрачено 1878,3 тис. грн., на тротуар - 1231,0 тис. грн.). Крім того, крім ремонту проїзної частини цієї вулиці, були відремонтовані тротуари і створені зелені зони. Також було проведено капітальний ремонт вулиць Енергетичної та Пекарської, на яких перед цим було встановлено господарську та дощову каналізацію. Внутрішньоквартальні проїзди біля будинку №76 на вулиці Івана Богуна також були піддані капітальному ремонту (на суму 854646 грн.). Загальні витрати на капітальний ремонт склали 9108 тис. грн. Для усунення ямковості в зимово-осінній період було використано нову технологію ямкового

ремонту з використанням «холодного асфальту РОКФАЛЬТ». Також, у рамках реалізації обласної цільової програми "Спортивний майданчик" на період 2020-2021 років, було побудовано футбольне поле зі штучним покриттям. Загальна вартість майданчика становить 1 млн. 447 тис. грн., з яких 897 тис. грн. було виділено з міського бюджету, а решта коштів - з обласного. У Стрию також розпочато реконструкцію футбольного поля зі штучним покриттям на вулиці Бузова (мікрорайон Великі Фільварки). У 2021 році міська влада проводила роботи з будівництва каналізаційних мереж на вулицях Лесі Українки, Просвіти, Коцюбинського, на які було витрачено 1415,2 тис. грн. з міського бюджету. Також була підготовлена проектно-кошторисна документація на будівництво каналізаційних мереж на вулицях 8-Березня, Низька та Старобрідська.

У 2019-2021 роках виконавчий комітет Стрийської міської ради брав участь у проведенні заходів святкування державних, релігійних та професійних свят, ювілейних дат, проведення Дня міста. Динаміка коштів, виділених Стрийською міською радою на проведення заходів у галузі культурно- мистецького, спортивного та духовного розвитку жителів міста, наведена на рис. 2.2.

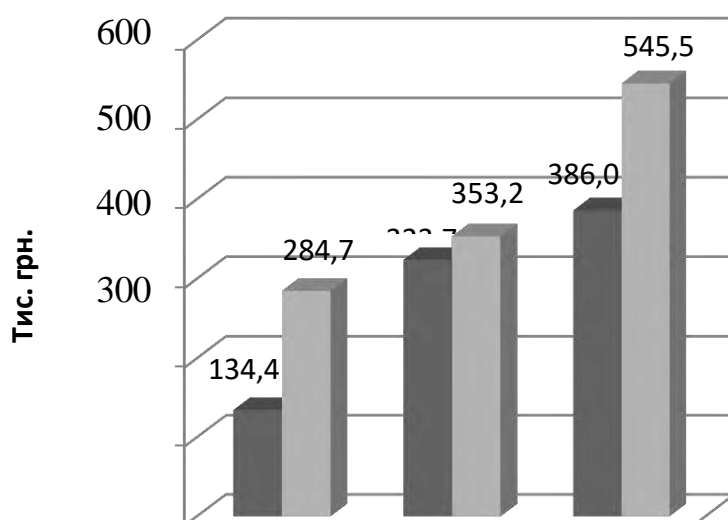

Рисунок 2.2 – Динаміка коштів, виділених Стрийською міською радою на проведення заходів у галузі культурно-мистецького, духовного та спортивного розвитку жителів міста, тис. грн.

Згідно з інформацією на рисунку 2.2 можна визначити такі тенденції. Порівняно з 2019 роком, у 2020 та 2021 роках значно зросла сума, призначена на заходи у галузі культурно-мистецького та духовного розвитку міста Стрию. Якщо у 2019 році на ці цілі було виділено лише 134,4 тис. грн., то у 2020 році ця сума збільшилася майже у 2,4 рази, до 189,3 тис. грн. І ще на 19,2% зросла у 2021 році, коли на ці цілі було виділено додаткові 62,3 тис. грн. Протягом 2019-2021 років виконавчий комітет Стрийської міської ради активно сприяв у проведенні спортивних заходів, придбавав призи та забезпечував фінансування для розвитку спорту. Наприклад, у 2019 році на підтримку спорту було виділено 284,7 тис. грн., включаючи 135,0 тис. грн. для ФК "Богун". У 2020 році сума фінансування збільшилася на 24,1%, до 353,2 тис. грн., з яких 150,0 тис. грн. було виділено на ФК "Богун". У 2021 році на підтримку футбольної команди "Богун" було виділено 280,0 тис. грн., а на інші види спорту - 265,5 тис. грн. Загалом, сума фінансування спорту зросла на 54,7% протягом минулого року. Також Стрийська міська рада активно управляє земельними відносинами. У 2019 році фірма ТзОВ "Електроконтакт-Україна" отримала право оренди земельної ділянки для будівництва заводу бортових електричних мереж, що принесло до бюджету міста 688 тис. грн. Того ж року було продано земельні ділянки на суму 200,6 тис. грн., укладено 7 договорів оренди земельної ділянки та передано в оренду інші ділянки. Інститут містобудування та архітектури продовжує працювати над генеральним планом міста Стрию. У сфері земельних відносин виконавчий комітет Стрийської міської ради активно займається розробкою детальних планів територій для учасників АТО. Затверджено детальні плани будівництва житлових будинків в районах вулиць Конюшківська – Руська, де у 2020 році було виділено 16 земельних ділянок, вулиці Цегельна, де виділено 31 земельну ділянку, а також розроблено план забудови в районі вулиць Полуботка – Залізнична на 29 земельних ділянок для житлового будівництва.

У 2021 році в районі вулиць Полуботка - Залізнична розроблено

детальний план забудови ще на 29 ділянок для житлового будівництва, з яких 26 виділено учасникам АТО. У районі вулиці Островчик виготовлено план на чотири ділянки для житлового будівництва, три з яких також призначено учасникам бойових дій, а також в районі вулиць Будівельна – Труша – п'ять земельних ділянок. Загалом станом на 2021 рік учасникам АТО виділено для будівництва житлових будинків на території міста Стрий 105 земельних ділянок, а також більше 150 ділянок для будівництва гаражів.

Виконком Стрийської міської ради в рамках своїх повноважень та враховуючи фінансові можливості провів ряд заходів з соціального захисту пільгових категорій населення, щоб надати допомогу найбільш потребуючим громадянам міста.

На рис. 2.3 графічно відображено динаміку фінансування заходів щодо соціального захисту пільгових категорій населення м. Стрий. Як видно з наведених даних, обсяги фінансування заходів щодо соціального захисту пільгових категорій населення м. Стрий протягом останніх минулих років суттєво зростали.

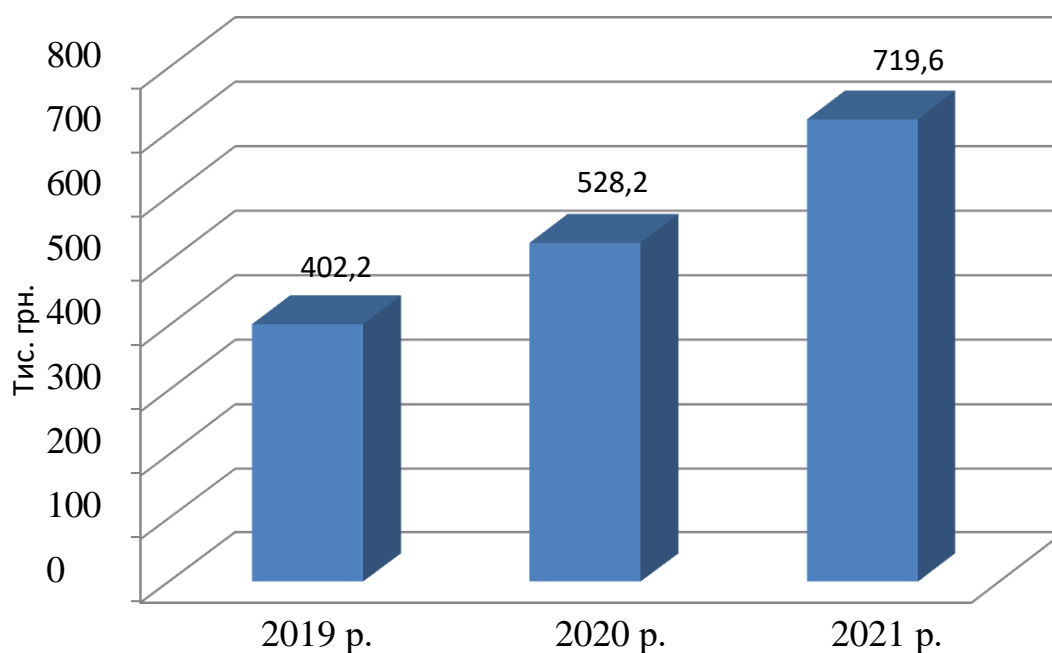

Рисунок 2.3 – Динаміка обсягів фінансування заходів із соціального захисту пільгових категорій населення м. Стрий, тис. грн.

Так, у 2019 році для вирішення даного питання з міського бюджету було виділено кошти в сумі 402,2 тис. грн., в тому числі матеріальна допомога на лікування 33 учасникам АТО - 215,6 тис. грн. У 2020 році сума фінансування заходів щодо соціального захисту пільгових категорій населення дорівнювала вже 528,2 тис. грн., що на 126,0 тис. грн., або на 31,3% більше від попереднього року, в тому числі матеріальна допомога учасникам АТО становила 100,0 тис. грн. У 2021 році на вказані цілі з міського бюджету було виділено кошти в сумі 719,6 тис. грн., що на 191,4 тис. грн., або на 26,2% більше, ніж у 2020 році. Одним із напрямів діяльності виконавчого комітету Стрийської міської ради у 2019-2021 роках був розвиток міжнародної співпраці, що надає громаді унікальну можливість запозичувати позитивний досвід інших країн в економічній, соціальній та культурній сферах. Стрий мають укладені угоди про співпрацю з польськими містами-партнерами Белжице, Могільно, Волув, Жихлін, Стрижівським повітом, німецьким містом Вольфрасхаузен. У 2019 році виконком Стрийської міської ради взяв участь у проекті «Партнерство з містами України» німецького некомерційного товариства «Engagement Global» Сервісної служби «Громади в єдиному світі» за дорученням та фінансової підтримки Федерального міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини. Міський голова та спеціалісти міської ради, депутати неодноразово брали участь у навчанні організованим Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи в рамках проекту «Сприяння розвитку місцевої демократії в Україні» та Плану дій Ради Європи для України на 2015-2020 роки, а також проходили навчання по проекту UNDEF «Зміцнення демократичної культури серед молодих депутатів України». У 2019 році був реалізований проект «Ресурсоефективні громади та інвестиції», результатом якого стало створення моделі структури енергоменеджменту у міській раді.

Упродовж 2020 року міський голова, експерти міської ради та

депутати активно взаємодіяли з метою просування міста Стрий, його культурної спадщини, туристичної привабливості та обміну досвідом. У цьому році відбувся другий візит до Стрия бургомістра Гміни Жихлін (Польща) Гжегожа Амброзяка, основною метою якого було обговорення співпраці та створення тісних зв'язків для подальшої реалізації спільних проектів у сфері спорту. У результаті цієї зустрічі була укладена угода про співпрацю між Стрийською міською радою та гміною Жихлін.

У 2020 році також гостинно до Стрия завітали представники гмін Белжице та Волув (Польща) та місто Вольфратсхаузен (Німеччина), які прибули з дружнім візитом, щоб привітати громадян з Днем міста. Міський голова, спеціалісти міської ради та депутати регулярно брали участь у навчальних заходах, організованих Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи в рамках проекту "Сприяння розвитку місцевої демократії в Україні", а також у проекті "Зміцнення демократичної культури серед молодих депутатів України".

У 2021 році міська влада продовжила розвивати міжнародну співпрацю, підписавши партнерську угоду з містом Шаштін-Страже (Словаччина). Громадяни міста також взяли участь у святкуваннях Дня міста у своїх партнерських містах Белжице, Волуві, Могільно, Вольфратсхаузен, де представники Стрия традиційно беруть участь у святкових заходах. Крім того, у літній період 2021 року делегація з міста Стрий відвідала місто-партнер Вольфратсхаузен (Німеччина) у рамках проекту "Пакет для швидкого запуску – Україна", що фінансується Федеральним міністерством економічної співпраці та розвитку Німеччини. Цей проект передбачає реконструкцію системи водовідведення та очисних споруд у місті Стрий.

Стрийська міська рада активно сприяє заходам з охорони довкілля. Наприклад, у жовтні 2020 року вона приєдналася до глобальної ініціативи щодо зменшення викидів парникових газів та стала членом Європейської асоціації "Кліматичний Альянс" (4-те місто в Україні). Стрийська міська

рада також є одним із перших учасників асоціації "Угода мерів" і наразі розробляє план дій для сталого енергетичного розвитку. У листопаді 2020 року сесією міської ради було ухвалено рішення про приєднання до Європейської ініціативи "Угода мерів" та взяття на себе зобов'язань щодо зменшення шкідливих викидів на 30% до 2030 року. Стрийська міська рада також активно взаємодіє з різними асоціаціями, такими як: "Енергоефективні міста України", "Асоціація відкритих міст України", "Асоціація міст України", "Асоціація малих міст України", та "Єврорегіон Карпати України".

У 2020 році для поліпшення інфраструктури освіти, охорони здоров'я, культури та дошкільної освіти у місті, міська рада надала субвенцію районному бюджету у розмірі 1838,7 тис. грн. та державному бюджету у розмірі 220,0 тис. грн. У 2021 році впроваджено програму, спрямовану на підтримку встановлення відновлювальних джерел енергії для власників приватних житлових будинків. Ця програма передбачає часткове відшкодування вартості робіт з встановлення сонячних електростанцій.

Стрийська міська рада отримала перемогу у Проекті "Енергоефективне управління в Україні", що фінансується Міжнародним Вишеградським фондом. Стрий стали єдиним містом, де був проведений безкоштовний енергоаудит комунальних закладів. Серед закладів, які пройшли аудит, були ЗОШ I-III ступенів №4, дитячі садки №7, №8 та №9. У рамках цього проекту гімназія ім. Івана Труша отримала мінігрант у розмірі 2 тис. євро на відкриття демонстраційного кабінету з енергоефективності. Стрийська міська рада також приєдналася до цієї ініціативи з фінансовим внеском у розмірі 70 тис. грн.

Для покращення матеріальної бази закладів освіти, охорони здоров'я, культури та дошкільної освіти, розташованих у місті, міська рада надала субвенцію районному бюджету в розмірі 1256,2 тис. грн. та державному бюджету в розмірі 521,5 тис. грн.

Виконавчим комітетом Стрийської міської ради здійснюється

управління житлово-комунальним господарством міста. Так, у 2019 році на розвиток комунальних підприємств Стрия було внесено в статутний капітал наступні суми:

КП "Стрий" - 1637,7 тис. грн.;

КП "Стрийводоканал" - 1182,4 тис. грн.;

КП "Стрийтеплоенерго" - 429,5 тис. грн.;

ВОКТЦ "Стрийський замок" - 90,0 тис. грн.;

КП "Стрийавтошляхсервіс" - 350,1 тис. грн.

Загальна сума коштів, виділених на розвиток комунальних підприємств міста, у 2019 році склала 3689,7 тис. грн.

Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Стрий у 2019 році (у відсотках) зображена на рис. 2.4.

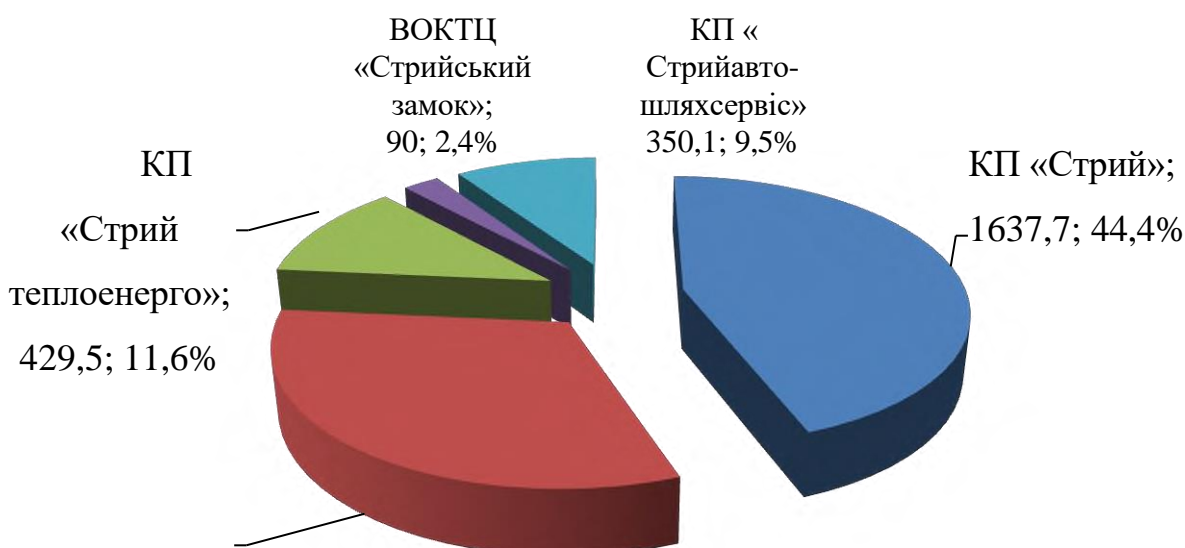

Рисунок 2.4 – Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Стрий у 2019 році, тис. грн.

Згідно з рисунком 2.5, у 2019 році найбільший обсяг коштів, що спрямовувався на розвиток комунальних підприємств міста Стрий, сконцентровано у Комунального підприємства «Стрий», а саме 44,4%. Після нього ішли наступні підприємства за загальною структурою виділених коштів: КП «Стрийводоканал» - 32,0%, КП «Стрийтеплоенерго»

- 11,6%, КП «Стрийавтошляхсервіс» - 9,5%, та ВОКТЦ «Стрийський замок» - 2,4%.

У 2020 році обсяги фінансування розвитку комунальних підприємств міста значно зросли на 1769,1 тис. грн. і склали 5458,8 тис. грн. З метою розвитку комунальних підприємств у цьому році були зроблені внески до статутного капіталу наступним чином: КП «Стрий» - 2692,4 тис. грн., КП «Стрийводоканал» - 914,4 тис. грн., КП «Стрийтеплоенерго» - 780,0 тис. грн., ВОКТЦ «Стрийський замок» - 465,0 тис. грн., КП «Стрийавтошляхсервіс» - 107,0 тис. грн., та КП «Стадіон «Ювілейний» - 500,0 тис. грн.

Подана у відсотках структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Стрий у 2020 році зображена на рис 2.5.

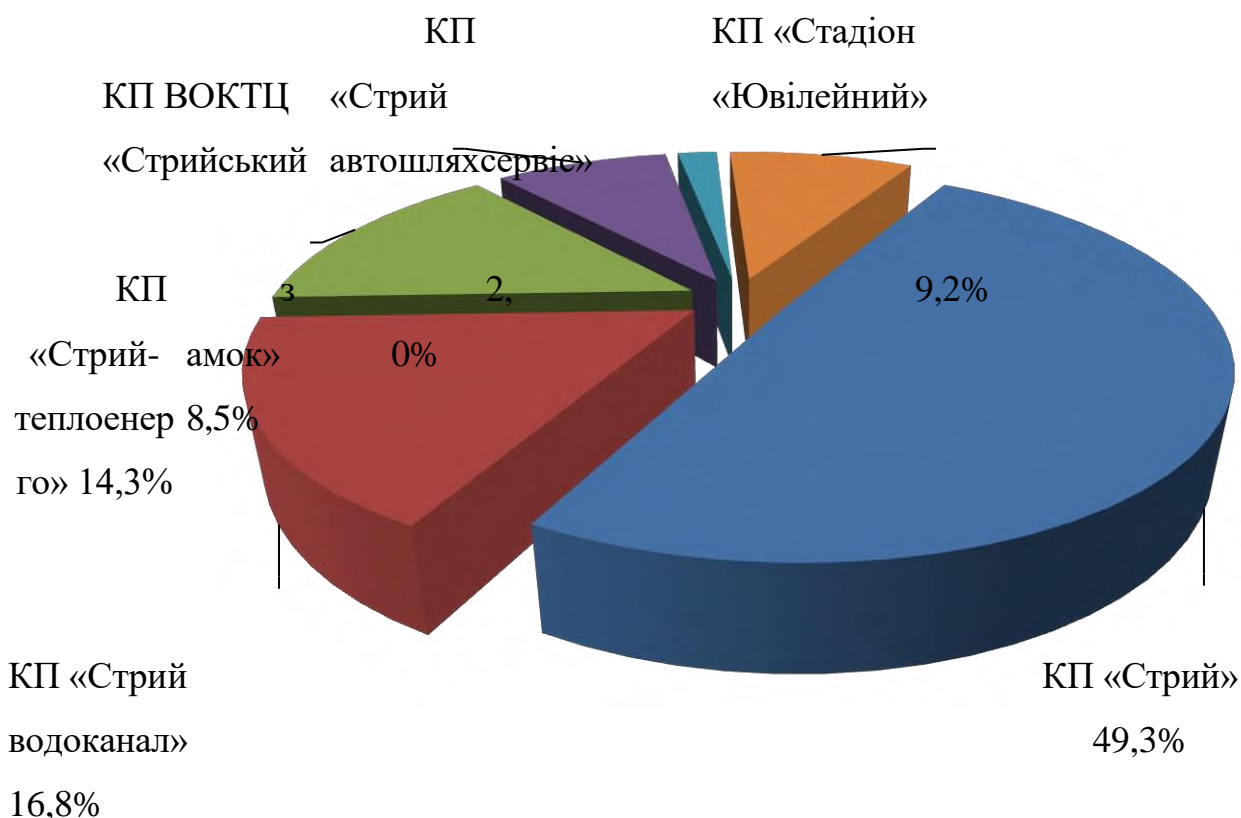

Рисунок 2.5 – Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Стрий у 2020 році

Порівнюючи дані з рисунку 2.4 та рисунку 2.5, можна відзначити певні зміни у структурі фінансування розвитку комунальних підприємств міста

Стрий у 2020 році в порівнянні з попереднім роком. Наприклад, КП «Стрий» продовжило залишатися лідером у виділенні коштів міською радою, проте його частка зросла на 4,9% і становила 49,3%. Частка фінансування, спрямованого на розвиток КП «Стрийводоканал», зменшилася на 15,2% і склала 16,8%. КП «Стрийтеплоенерго» залишалося на третьому місці, проте його частка збільшилася на 2,7% і склала 14,3%. Інші комунальні підприємства отримали такі відсотки у загальній структурі: КП «Стадіон «Ювілейний» - 9,2%, КП ВОКТЦ «Стрийський замок» - 8,5%, КП «Стрийавтошляхсервіс» - 2,0%.

У 2021 році розвиток комунальних підприємств міста був забезпечений через внесення у статутний капітал наступних сум: КП «Стрий» - 1902,0 тис. грн., КП «Стрийводоканал» - 585,7 тис. грн., КП «Стрийтеплоенерго» - 582,0 тис. грн., КП ВОКТЦ «Стрийський замок» - 775,0 тис. грн., КП «Стадіон «Ювілейний» - 500,0 тис. грн., та КП «Стрийтеплосервіс» - 3361,0 тис. грн. Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Стрий у 2021 році відображена на рисунку 2.6.

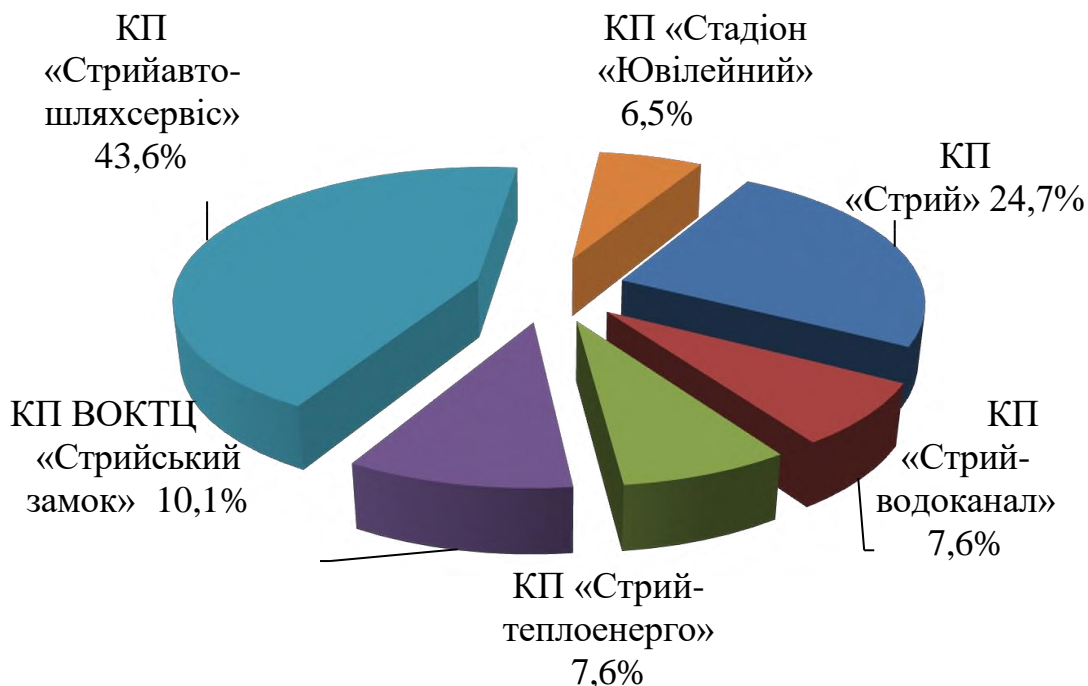

Рисунок 2.6 – Структура фінансування розвитку комунальних підприємств міста Стрий у 2021 році

З даних рис. 2.6 робимо висновок, що у 2021 році найбільша частка коштів у рамках фінансування комунальних підприємств міста Стрий була спрямована КП «Стрийтеплосервіс» - 43,6%. Частка КП «Стрий» становила у загальному обсязі виділених коштів на дані цілі 24,7%, КП ВОКТЦ «Стрийський замок» - 10,1%, а для інших комунальних підприємств вона була ще меншою і коливалась у межах від 6,5% (КП «Стадіон «Ювілейний») до 7,6% (КП «Стрийводоканал» та КП «Стрийтеплоенерго»). Для ефективного використання комунального майна та коштів, з метою контролю за фінансово-господарською діяльністю комунальних підприємств на засіданнях депутатських комісій щоквартально керівники комунальних звітують про використання коштів, які впродовж року фінансувалися з бюджету міста.

2.3 Аналіз діяльності Стрийської міської ради у галузі природоохоронних заходів

Згідно зі Звітом міського голови м. Стрий [86] у 2021 році проведено низку заходів у галузі охорони довкілля. До їх виконання задіяно низку підрозділів. Наведемо основні види робіт за цим напрямом.

У бюджет міста надійшли надходження, які стосуються екологічних проблем, зокрема екологічного податку фактично поступило 873,5 тис. грн, що склало 87,4 відсотки до річних планових призначень 1000,0 тис. грн.

Надходження коштів від відшкодування втрат с/г і лісгосподарського виробництва склали 1382,4 тис. грн.

Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності, поступили в бюджет в сумі 1067,7 тис. грн, що склало 107,9 відсотки до річних планових призначень 990,0 тис. грн.

Щодо видатків на природоохоронні заходи можна виділити наступне. По загальному фонду безпосереднього фінансування не здійснювалося. По спеціальному фонду при уточненому плані 147049,6 тис. грн використано загалом 77354,7 тис. грн, в тому числі на природоохоронні заходи - 52,5 тис. грн, що становить незначну частку.

Проте в рамках діяльності інших підрозділів природоохоронні заходи все ж здійснювалися.

Працівниками інспекції з благоустрою в межах своєї компетенції за 2021 рік проведено роботу:

- при проведенні рейдів з питань дотримання положень ЗУ «Про благоустрій населених пунктів» та «Правил благоустрою території Стрийської ТГ» від 29.05.2021р. виявлено 87 порушень благоустрою, виписано 30 письмових приписів, з рештою проведено бесіди. В деяких випадках рішенням виконавчого комітету надавалися дозволи на тимчасове порушення об'єкта благоустрою. Таких дозволів видано десятки, а також направлено 18 листів на організації та установи;

- опрацьовано, вжито заходів та надано відповіді на 204 письмових та 15 усних звернень громадян, 4 депутатське звернення та 87 гарячих ліній;

- здійснено прийом 26 громадян Стрийської ТГ;

- складено 9 адмінпротоколів за порушення Правил благоустрою Стрийської ТГ.

- оновлено 270 контейнерних баків на 54 контейнерних майданчиках.

- встановлено накриття над 4 контейнерними майданчиками;

- встановлено контейнери спеціально для будівельних відходів;

- забезпечено оперативне реагування з виїздом на місце за зверненнями громадян.

- проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота щодо недопущення створення несанкціонованих сміттєзвалищ

- з метою озеленення та благоустрою території Стрийської ТГ, поліпшення естетичного стану об'єктів масового перебування та відпочинку

населення було проведено озеленення території а саме: у «парку Т.Шевченка» до акції «Мільйон дерев»

- за один день по всьому світу» було висаджено: ялина колюча, глід колючий, в'яз плакучий «Mauro», катальпа бігніонієвидна, клен ясенелистий, клен сріблястий, горобина, сакура дрібнозубчаста, слива розчепірена, яблуня декоративна, черемха, колоновидні. А також висаджено декілька різновидів декоративних кущів барбарису, гортензії волотистої та жасмину садового, загальною кількістю 70 дерев та близько 40 різних кущів.

Відповідно до розпорядження «Про проведення місячника озеленення, прибирання та благоустрою і Дня довкілля», з метою забезпечення чистоти та порядку, підвищення рівня благоустрою населених пунктів територіальної громади:

впорядковано підвідомчі території і забезпечено їх належний санітарний та естетичний стан;

впорядковано парки, сквери, алеї, прибудинкові території;

забезпечено прибирання та належний стан узбіч автомобільних доріг;

приведено до належного стану огорожі житлових будинків, дитячі та спортивні майданчики, зупинки громадського транспорту тощо.

На організацію благоустрою населених пунктів використано 28177,534 тис. грн, а саме на утримання мережі зовнішнього освітлення вулиць населених пунктів Стрийської територіальної громади; прибирання місць загального користування - дороги, тротуарів, скверів; прибирання кладовища; поховання померлих одиноких громадян, осіб без певного місця проживання, громадян від яких відмовилися рідні; утримання та догляд за зеленими насадженнями ремонт автобусних зупинок; ремонт контейнерних майданчиків та ін.

Здійснено природоохоронні заходи за рахунок цільових фондів на суму 104, 657 тис. грн (видалення дерев та кущів по вулицях, парках, скверах, майданах, кладовищах та зонах масового відпочинку населення Стрийської ТГ міста Стрия на річці Стрий)

Висновки до розділу 2

Отже, основні напрями природоохоронної діяльності Стрийської міської ради:

Напрямок 1. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки передбачає виконання заходів щодо захисту атмосферного повітря, раціонального використання водних ресурсів та земель.

1.1 Зменшення забруднення водних ресурсів скидами стічних вод від каналізаційно-очисних споруд

1.2 Зменшення шкідливої дії повеней на підтоплювані території

1.3 Зменшення рівня забруднення атмосферного повітря та шкідливих викидів в атмосферу

Напрямок 2. Припинення втрат біорізноманіття та формування екологічної мережі передбачає збереження біорізноманіття, розвиток заповідних територій та створення мережі заповідних об'єктів у межах області.

2.1 Відновлення лісів та паркових територій

2.2 Покращення догляду за меліоративними каналами

2.3 Збереження цінних природних територій

Напрямок 3. Підвищення рівня екологічної свідомості передбачає проведення наукових досліджень, популяризацію екологічних знань та видання інформаційних матеріалів з екологічною тематикою.

Напрямок 4. Організація системи екологічного моніторингу довкілля передбачає розробку програмного забезпечення для збору та аналізу інформації про стан довкілля та створення геоінформаційної системи для доступу громадськості до цих даних.

Виконання запланованих природоохоронних заходів можливе лише за належного фінансування, активної підтримки органів місцевого самоврядування, підприємств, громадських організацій та місцевого населення.

РОЗДІЛ 3.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ СТРИЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Для удосконалення діяльності Стрийської міської ради за напрямом охорони довкілля потрібно проаналізувати основні проблеми у цій сфері та на основі них розробити перспективні завдання, які будуть реалізовані Стрийською міською радою.

3.1 Основні екологічні проблеми Стрийської міської територіальної громади

Аналіз екологічних проблем Стрийської міської територіальної громади наведено в [85]. Зосередимо увагу на найважливіших з них.

До найбільших екологічних проблем відносять:

- забруднення повітря,
- забруднення поверхневих вод,
- забруднення підземних водоносних горизонтів,
- недостатньо ефективне поводження з твердими побутовими відходами,
- забруднення поверхневих шарів ґрунту,
- загрози біорізноманіттю внаслідок антропогенного впливу.

Основними забруднювачами атмосферного повітря у Стрийській міській територіальній громаді є підприємства енергетики, транспорту та сільського господарства, на які припадає понад 90% викидів усіх забруднюючих речовин. Серед населених пунктів, де розташовані підприємства цих галузей, найвищі обсяги викидів в атмосферне повітря стаціонарними джерелами у 2020 р. спостерігалось у м. Стрий – 681 т. У розрахунку на 1 км² зазначений показник становив 3,5 т (у 2019 році – 4,1 т), а в розрахунку на 1 особу – 30,3 кг (у 2019 році – 35,4 кг).

У 2020 році найбільший обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря серед підприємств громади здійснювали філія «Оператор

газосховищ України» (АТ «Укртрансгаз»), філія ГПУ «Львівгазвидобування» (ПАТ «Укргазвидобування»), промислові підприємства РФ «Львівська залізниця» ПАТ «Українська залізниця», вузлова ст. Стрий, транзитні залізничні шляхи та промислова зона м. Стрий, де знаходиться значна кількість промислових підприємств.

Для Стрийської міської територіальної громади гострою залишається проблема недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування, невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня. Низькими темпами впроваджуються сучасні технології очищення викидів, відсутні ефективно діючі системи очищення викидів підприємств від газоподібних домішок.

До перелічених проблем слід додати забруднення повітря рухомими джерелами. Адже територією Стрийської територіальної громади проходить автомобільна дорога міжнародного значення М06 Київ-Чоп, яка інтенсивно експлуатується, особливо в часи війни. Вона частково проходить територією м. Стрий, а також іншими населеними пунктами громади. Окрім того, м. Стрий є важливим транспортним вузлом, що теж спричиняє значні автомобільні потоки та забруднення атмосферного повітря.

На екологічний стан поверхневих вод Стрийської міської територіальної громади впливають забруднення ґрунтів, атмосфери, зміна ландшафтної структури та техногенне перевантаження території, неефективна робота каналізаційно-очисних споруд тощо.

Основними джерелами забруднення водних об'єктів громади залишаються очисні споруди та каналізаційні мережі виробничих управлінь житлово-комунального господарства. У більшості населених пунктів Стрийської територіальної громади очисні споруди відсутні. Основними забруднювачами водних об'єктів у 2020 році були КП «Стрийводоканал» (с. Добряни) та КП «Водоканал Плюс» (смт. Дашава). Застаріле технологічне обладнання недостатньо очищає стічні води, що фактично не забезпечує дотримання нормативних вимог щодо очистки стічних вод. Скид не в повній

мірі очищених стоків і попадання намулу у водойми має негативні наслідки для водного басейну річки Стрий, яка є притокою річки Дністер.

Упродовж 2020 року у Стрийському районі утворено 62,66 тис. т відходів (у понад 10 раз більше, ніж у 2019 році), з яких зібрано тільки 984 т відходів, а утилізовано та спалено відповідно 36 т і 426 т відходів.

Діючий полігон ТПВ в м. Стрий є найбільшим за розмірами діючим полігоном у Львівській області. Він працює в режимі перезавантаження з порушеннями нормативних вимог, оскільки захоронення сміття на ньому проводиться з 1949 року. Полігон у Стрию приймає сміття Стрийської територіальної громади, міст Трускавця, Дрогобича, Сколе, Східниці, Львова та з інших населених пунктів з-поза меж громади. За період його експлуатації захоронено близько 700,0 тис. т побутових відходів. Накопичене сміття періодично самозапалюється, особливо в літній період коли температура повітря піднімається. Відтак, міське сміттєзвалище спричиняє високий рівень пожежної небезпеки.

На полігонів виникають пожежі, які спричиняють негативний вплив на здоров'я їх мешканців та довкілля. В подальшому така діяльність може привести до екологічної катастрофи у громаді та в регіоні загалом.

Термін експлуатації сміттєзвалища закінчився, однак сміттєзвалище досі експлуатується в режимі перевантаження. На сміттєзвалищі відсутні системи захисту поверхневих вод, вилучення та знешкодження фільтратів, що є прямим порушенням його роботи. За результатами проведених лабораторних досліджень в санітарно-захисній зоні сміттєзвалища виявлялись перевищення ГДК солей важких металів, зокрема нікелю в 6-39, міді в 1,3-4,0, цинку в 4,2-5,4, хрому в 1,1-22, свинцю в 2,1 разів.

До проблеми поводження з відходами, окрім пов'язаної із полігоном ТПВ, слід віднести несанкціоновані сміттєзвалища, які виникають на території громади і потребують значних ресурсів для їх ліквідації.

Таким чином, негативний вплив на природне навколишнє середовище Стрийської територіальної громади в основному зумовлюється впливом

промислових підприємств, об'єктів муніципальної інфраструктури населених пунктів та методами ведення сільського та лісового господарства. Серед екологічних проблем району слід виділити:

- забруднення поверхневих вод внаслідок скидання неочищених або недостатньо очищених стоків, що пов'язано з відсутністю очисних споруд, фізичним і моральним зносом водопровідно-каналізаційних систем, недостатнім фінансуванням їх утримання, ремонту і реконструкції;

- недостатні обсяги утилізації відходів, відсутність обладнаних належним чином полігонів для захоронення відходів і, як наслідок, забруднення території (земель, лісів, водоохоронних зон водних об'єктів) промисловими та побутовими відходами;

- виснажливе використання біоресурсів та зменшення біорізноманіття, оскільки мала площа територій є віднесеними до природнозаповідного фонду, що в свою чергу не забезпечує достатньої охорони та збереження цінних природних комплексів та видів які є вразливі, рідкісні чи зникаючі;

- забруднення повітряного середовища та земель внаслідок діяльності промисловості та транспортної сфери.

3.2 Перспективні заходи Стрийської міської територіальної громади за напрямом природоохоронної діяльності

Перспективи вирішення проблем, пов'язаних з негативним впливом на довкілля полягають у створенні комплексу заходів, які входять до місцевих і регіональних програм. У Стрийській міській раді такою програмою є Стратегія розвитку Стрийської міської територіальної громади на період до 2027 року [84]. У вересні 2021 року в Стрийській громаді розпочався процес розроблення проєкту Стратегії розвитку Стрийської міської територіальної громади на період 2021- 2027 років. Відповідно до розпорядження міського голови від 07.09.2021 року №186 «Про підготовку проєктів Стратегії розвитку Стрийської міської територіальної громади Львівської області» 16 вересня 2021 року відбулась I стратегічна сесія [74]. До участі в обговоренні

долучилися структурні підрозділи та керівництво Львівської обласної державної адміністрації, представники місцевого самоврядування, міські депутати, підприємці, директори шкіл, представники закладів охорони здоров'я, культури, соціальної сфери та громадських організацій. Для ідентифікації реальних потреб місцевих мешканців, визначення ендогенного потенціалу розвитку громади та окреслення пріоритетів і шляхів розвитку громади було сформовано фокусгрупи за напрямками «Економіка», «Інфраструктура», «Соціально-культурний сектор» та «Управління».

Стратегія передбачає досягнення стратегічних цілей, а обрані стратегічні цілі буде реалізовано через систему оперативних цілей. Зосередимо увагу на стратегічній цілі, яка стосується охорони довкілля. Такою є Стратегічна ціль 4 Захист довкілля, яка стосується природоохоронних заходів, які є перспективними для Стрийської територіальної громади і будуть здійснюватися під керівництвом Стрийської міської ради. Проаналізуємо оперативні цілі, які відповідають даній стратегічній цілі[80].

Оперативна ціль 4.1. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря

Зважаючи на те, що Стрийська міська територіальна громада володіє значними природними ресурсами, зокрема водними, одним з пріоритетних напрямів її збалансованого розвитку є захист довкілля, передусім запобігання забрудненню водойм та атмосферного повітря. Першочергову роль у цьому контексті має відігравати зменшення рівня забрудненості річок скидами стічних вод від каналізаційно-очисних споруд, а також мінімізація шкідливої дії повеней на підтоплювані території за рахунок формування відповідної системи інженерних засобів і зелених насаджень, які сприятимуть вбиранню водних потоків під час дощових злив. Крім того, необхідно продовжувати роботу з впровадження заходів, спрямованих на модернізацію інфраструктури водовідведення, зокрема очисних споруд на комунальних та інших об'єктах.

Зменшенню рівня шкідливих викидів в атмосферу сприятиме реалізація політики енергоефективності на території громади, зокрема цілеспрямована

робота місцевої влади в напрямі збільшення частки використовуваної енергії з альтернативних джерел, а також стимулювання розвитку відновлювальної енергетики, передусім на основі використання потенціалу вітрової та сонячної енергії та впровадження програм біоенергетики й енергетики доквілля.

Оперативна ціль 4.2. Формування екологічної свідомості громади та впровадження комплексної системи поводження з відходами [79].

Захист доквілля у Стрийській міській територіальній громаді нерозривно пов'язаний з налагодженням ефективної системи поводження з відходами. Адже одне лише місто Стрий щорічно продукує значний обсяг твердих побутових, промислових та інших відходів. Саме тому впровадження нових правил поводження з відходами, спрямованих на зменшення обсягів генерування на території громади різних видів сміття та забезпечення їх належного сортування та подальшої переробки й утилізації виступає одним з першочергових завдань стратегічного характеру. Започаткування системної інформаційної роботи з мешканцями міста, включаючи підприємців і працівників комунальних підприємств, щодо адаптації сучасних європейських стандартів поводження з відходами.

З метою недопущення неконтрольованого накопичення сміття на території громади та зменшення рівня негативного впливу цього процесу на її природне середовище необхідно забезпечити налагодження комплексного підходу до утилізації твердих побутових і небезпечних відходів, зменшуючи тим самим їх накопичення на міському сміттєзвалищі. Паралельно слід налагодити якісне сортування, утилізацію та вторинну переробку усіх видів відходів, а також формування нової системи поводження із «зеленими відходами» (листя, кошена трава тощо), включаючи організацію їх належного збору та компостування [73].

Разом із цим має бути запроваджено системну інформаційно-просвітницьку роботу з мешканцями громади різних вікових категорій з метою формування їх сучасної екологічної свідомості та навичок правильного поводження з твердими побутовими відходами, зокрема щодо їх належного

сортування та утилізації, включаючи залучення до освітніх кампаній представників громадськості, учителів загальноосвітніх шкіл, вихователів дошкільних навчальних закладів, діячів культури та мистецтва тощо.

Оперативна ціль 4.3. Збереження еко-системи на території громади [76].

Оскільки соціально-економічний розвиток Стрийської міської територіальної громади значною мірою визначається ефективністю використання наявних на її території природних ресурсів, важливою оперативною ціллю, пов'язаною з охороною довкілля, є збереження існуючої в громаді екосистеми. Передусім це означає необхідність впровадження дієвої системи моніторингу використання природних ресурсів, включаючи оцінку їх якості та встановлення належних умов експлуатації. Крім того, важливо забезпечити дієвий громадський контроль за використанням лісових, земельних і видобувних ресурсів мешканцями громади [74].

Окремим напрямом досягнення цієї оперативної цілі є налагодження системної роботи з відновлення лісів та паркових територій на території громади, а також об'єднання зусиль місцевої влади та громадськості задля збереження особливо цінних природних ареалів. Налагодження ефективної співпраці між органами місцевого самоврядування громади та інститутами громадянського суспільства, що діють на її території, важливе також для забезпечення належного контролю за діяльністю господарюючих суб'єктів, які здійснюють промислову експлуатацію природних ресурсів, зокрема з погляду використання ними сучасних природоохоронних технологій, постійної модернізації обладнання, належного догляду за меліоративними каналами тощо.

Крім того, варто акцентувати увагу на пріоритетності впровадження у громаді основ циркулярної економіки, спрямованої на зменшення негативного впливу господарюючих суб'єктів на довкілля, зокрема із залученням до цього процесу представників підприємців та громадських організацій [71].

3.3 Законодавче підґрунтя реалізації природоохоронних заходів

У своїй діяльності, спрямованій на вирішення екологічних проблем, Стрийська міська рада діє в правовому полі та взаємодіє з органами державної влади та управління.

Відповідно до статті 16 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві ради, а також виконавчі органи сільських, селищних і міських рад. Державними органами управління в цій галузі є центральні органи виконавчої влади, відповідальні за формування державної політики та реалізацію заходів у сфері охорони навколишнього природного середовища. Також до них належать обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - відповідний орган виконавчої влади[82].

Існує різноманіття органів державного управління, які можна класифікувати за різними критеріями. Серед них виділяють органи загальної, спеціальної, міжвідомчої та галузевої (відомчої) компетенції, а також органи загального (комплексного) державного управління, функціональні органи та координаційні спеціально уповноважені органи управління. Зокрема, розрізняють органи загальної та спеціальної компетенції. Органи загальної компетенції виконують управлінські функції у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища разом з іншими завданнями і видами діяльності, що покладені на них. До таких органів належать Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування та державні адміністрації регіонів. Водночас, для органів спеціальної компетенції управління в екологічній сфері є головним напрямом їхньої роботи[77].

Відповідно до Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", Кабінет Міністрів України має ряд повноважень у сфері екології. Ці повноваження включають реалізацію екологічної

політики, розробку державних програм, координацію діяльності центральних органів влади, затвердження природоохоронних заходів та екологічних нормативів, організацію природно-заповідних територій, екологічне виховання громадян та керівництво зовнішніми зв'язками в галузі охорони довкілля. Крім того, Кабінет Міністрів України може виконувати інші повноваження відповідно до законів України[79].

Органи місцевого самоврядування також мають важливу роль у управлінні природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища на своїй території. Вони діють у відповідності зі законами "Про місцеве самоврядування в Україні" та "Про охорону навколишнього природного середовища".

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, у межах своєї компетенції, здійснюють наступні функції в галузі охорони навколишнього природного середовища:

Реалізують рішення відповідних рад [87].

Координують діяльність підприємств, установ та організацій на своїй території, незалежно від форм власності та підпорядкування.

Організують розробку місцевих екологічних програм.

Затверджують ліміти використання природних ресурсів та скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище.

Організують збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів на своїй території.

Формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів.

Погоджують плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища.

Забезпечують систематичне та оперативне інформування населення про стан навколишнього природного середовища та захворюваність населення[83].

Організують екологічну освіту та виховання громадян.

Приймають рішення щодо організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Виконують інші повноваження відповідно до законів України[85].

Державні адміністрації регіонів виконують свої функції відповідно до Закону України "Про місцеві державні адміністрації" та Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища"

Державні органи управління спеціальної компетенції включають у себе наступні установи:

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України,

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру,

Державне агентство водних ресурсів України,

Державне агентство лісових ресурсів України,

Державне агентство рибного господарства України,

Державна екологічна інспекція України,

Державна служба геології та надр України,

Державне агентство екологічних інвестицій України, яке в даний час перебуває у процесі ліквідації.

Кожен із цих органів здійснює покладені на нього функції[88].

Потреба врахування природоохоронного аспекту під час проведення економічної оцінки та планування регіонального розвитку обумовлюється необхідністю збільшення основних та обігових фондів, а також поточних витрат, які мають екологічне значення. Реалізація завдань управління природокористуванням у регіонах потребує використання відповідних методів і форм. Основними формами такого управління є екологічна стандартизація, нормування, видання дозволів на використання та еколого-економічний контроль[87]. Необхідність останнього визначається протиріччям між функціонуванням природних та економічних систем та протистоянням між принципами економічного росту та збереження природного середовища.

Важна проблема керування соціально-економічним розвитком регіонів виникає з цих протиріч, і її вирішення потребує застосування правових, адміністративних та економічних методів[86].

Правові методи регулюються природоохоронним законодавством та кодексами, такими як Земельний, Водний, Лісовий, та кодекс "Про надра".

Адміністративні методи використовуються урядом, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України та його управліннями на регіональному рівні, а також місцевими державними адміністраціями, відповідно до їх повноважень[81].

Економічні методи управління природними ресурсами основані головним чином на програмуванні та плануванні. Вони використовуються при розробці та впровадженні інвестиційних проектів і програм, з метою забезпечити гармонію між економічними і екологічними інтересами у процесі розвитку виробництва. Економічні методи також передбачають комплексне дослідження економічних цілей, результатів та впливу на довкілля.

Отже, прийняття управлінських рішень базується на аналізі широкого спектру можливих економічних та екологічних наслідків, що розглядаються на тривалому проміжку часу та враховують не лише місцеві, а й регіональні та глобальні аспекти. Після оцінки альтернативних проектів, які включені до регіональних програм, вибирається оптимальний шлях подальшого розвитку[86].

Висновки до розділу 3

До найбільших екологічних проблем Стрийської міської територіальної громади слід віднести наступні: забруднення повітря, забруднення поверхневих вод, забруднення підземних водоносних горизонтів, недостатньо ефективне поводження з твердими побутовими відходами, забруднення поверхневих шарів ґрунту, загрози біорізноманіттю внаслідок антропогенного впливу. Для Стрийської міської територіальної громади гострою залишається проблема недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування, невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня. Низькими темпами впроваджуються сучасні технології очищення викидів, відсутні ефективно діючі системи очищення викидів підприємств від газоподібних домішок.

Для запобігання негативним наслідкам виконання Стратегії та зменшення рівня ризиків її небажаного впливу на стан довкілля громади було запропоновано низку заходів і проєктів, які доцільно реалізувати в процесі виконання завдань, спрямованих на досягнення відповідних стратегічних та оперативних цілей, зокрема:

- розроблення та впровадження інноваційних проєктів з використання альтернативних джерел енергії
 - здійснення заходів зі зменшення шуму від роботи промислових об'єктів у районах житлової забудови, включаючи заборону робіт в нічний час та дотримання інших екологічних вимог;
 - у сфері охорони довкілля; розроблення, розширення і впровадження нових форм залучення громадськості до процесу формування і реалізації місцевих політик у сферах природокористування та охорони довкілля
- На всіх етапах реалізації Стратегії заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища

ВИСНОВКИ

Реалізація екологічної політики та вирішення місцевих екологічних проблем є важним завданням, яке здійснюється через ефективні механізми на місцевому рівні управління. В Україні національна екологічна політика визначена в "Основних напрямках державної політики України у сфері охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки", прийнятих Верховною Радою України у 1998 році. Проте, найбільш ефективна реалізація цієї політики відбувається на місцевому рівні, оскільки більшість екологічних питань вирішується місцевими радами. Вони мають здатність краще врахувати екологічні потреби своєї території та об'єднувати духовні та екологічні цінності місцевого населення.

Система місцевих рад забезпечує виконання політики охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та підтримки екологічного балансу. На місцевому рівні найкраще поєднуються інтереси населення, його культурні та екологічні традиції. Місцевим органам влади віддається пріоритет у якості управлінського механізму взаємодії між суспільством та природою.

Рішення, прийняті на місцевому рівні, виробляються у відповідь на конкретні проблеми і потреби. Місцеві органи влади відповідають за побудову та експлуатацію комунальної інфраструктури, контроль за будівництвом та встановлення місцевих норм охорони навколишнього середовища. Вирішення проблем охорони природи залежить від взаємодії багатьох суб'єктів соціальних відносин, які разом утворюють систему суспільного державного регулювання охорони навколишнього середовища на місцевому рівні.

Відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", сільські, селищні та міські ради мають компетенцію щодо наступних питань:

Підготовка та подання на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу) та надання земель під забудову та інші потреби, які перебувають у власності територіальних громад; визначення

розмірів відшкодувань за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів.

Готує та подає на затвердження ради проектів місцевих планів охорони довкілля та участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони навколишнього природного середовища.

Підготовка та подання на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом; підготовка та подання на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу.

Справляння плати за землю.

Забезпечення виконання земельного та природоохоронного законодавства, контроль за використанням і охороною земель та природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, а також відтворенням лісів.

Координація роботи місцевих органів управління земельними ресурсами.

Погодження клопотань щодо отримання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення.

Вирішення земельних спорів відповідно до закону.

Вживає необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, інформує населення про них та залучає до цих робіт підприємств, установ та організацій у встановленому законом порядку.

Визначення місць для розміщення відходів відповідно до законодавства.

Управління контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері обробки відходів.

Підготовка висновків щодо надання або вилучення земельних ділянок у встановленому законодавством порядку.

Організація та проведення землеустрою, погодження проектів землеустрою.

Управління реалізацією заходів, передбачених документацією із землеустрою.

Створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем.

Контроль за додержанням вимог у сфері поводження з побутовими та промисловими відходами, розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача матеріалів для розгляду іншим державним органам.

Надання відомостей з Державного земельного кадастру відповідно до закону.

До найважливіших повноважень указаних органів місцевого самоврядування належать дотримання земельного та природоохоронного законодавства, використання і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Регіональне управління : підручник - за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В.М.Вакуленка, М. К. Орлатого. - К. : НАДУ, 2014. - 512 с.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
3. Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму/В.Ф. Семенов, В.Г. Герасименко, Г.П. Горбань, Л.М. Богасьорова.: Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/semenov11.htm
4. Приходченко Т.А.: Теорії та концепції регіонального розвитку-Ефективна економіка № 9, 2016
<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5149>
5. Мазур А. Б. Управління економічним розвитком регіонів України : А. Б. Мазур - Соціальна економіка. - 2016. - № 2. - С. 103-108. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2016_2_17
6. Лелеченко А. П. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. - А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А Ф. Ткачук. - К. : — 2017. — 110 с.
7. Мінченко Р.М. Проблеми децентралізації державної влади і їх взаємодія з місцевим самоврядуванням в Україні: Р.М. Мінченко - Держава і право. – Випуск 39. - С. 229-307.
8. Василенко Л. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування: Леся Василенко, Мирослав Добровінський - Підприємництво, господарство і право. - №3. – 2017. – С. 123-126.
9. Белей Л. Децентралізація будить у звичайних громадян відповідальність за свою малу батьківщину: Л. Белей - Український тиждень. - 2014. - № 17-18. - С. 38-39.
10. Бурик З.М. Особливості розробки і реалізації стратегії та програм розвитку регіону : З.М. Бурик -Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління». Випуск 2.- 2014. – С. 52-61.

11. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості.
Збірник матеріалів «круглого столу» за ред. С. О. Білої. - К. : НІСД, 2011.
– 88 с.
12. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним
розвитком: Електронний навчальний посібник [Електронний ресурс]. –
Режим доступу:
https://web.posibnyku.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/index.html
13. Регіональна економіка: Підручник для студентів, аспірантів,
викладачів ВНЗ. Затверджено МОН - Качан Є.П. — К., 2011. — 670 с.
14. Кобилін П.О. Семінар з проблем регіонального розвитку: навчально-
методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів освітньо-
кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за спеціальністю «Економічна та
соціальна географія». - Харків, 2016 - 73 с.
15. Світовий досвід формування та реалізації державної регіональної політики.
- Режим доступу : <http://ved.odessa.gov.ua/transkordonne-spivrobotnitstvo/stati-transgranichnoe-sotrudnichestvo/svtovij-dosvd-fbrmuvannya-ta-realzac-derzhavno-regonalno-poltiki>
16. Качний О. С. Зарубіжний досвід формування механізмів державного
управління соціально-економічним розвитком регіонів - Публічне управління
та митне адміністрування. - 2017.- №2 (17).- С. 170-174.
17. Давимука С. А. Тенденції розвитку нової регіональної політики країн-
членів Європейського Союзу : С. А. Давимука, В. С. Куйбіда, Л. І. Федулова -
Регіональна економіка. - 2019. - № 1. - С. 76 - 85.
18. Іжа М. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України :
М.Іжа -Теоретичні та прикладні питання державотворення. - 2013. - Вип. 12. -
Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_3.
19. Нова регіональна політика для нової України : аналіт. доп. :за заг. ред. Я.

- А. Жаліла. - Київ : Ін-т сусп.-екон. дослідж., 2017. - 76 с.
20. Архипенко І. Зарубіжний досвід формування й реалізації регіональної економічної політики - Державне управління та місцеве самоврядування. Вип. 2 (41). - С. 32-42.
21. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996. - №30, ст. 141). - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
22. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
23. Машлій Г. Б., Корчак С. М. Проблеми та напрями вдосконалення управління органами місцевого самоврядування розвитком регіонів - Матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції економічного спрямування «Світ економічної науки. Випуск 18» (28.11.2019). – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/3281/>.
24. Гордей О.Д. Вплив економічного розвитку на фінансове забезпечення рівня життя населення : О.Д. Гордей. - [Електронний ресурс]/ Режим доступу:
25. Гришова І.Ю. Удосконалення механізму формування фінансових потоків АПК / І.Ю. Гришова, О.М. Галицький - Облік і фінанси АПК. - 2011. - №3. - С. 139-143.
26. Козій І.С. Місце і значення фінансового забезпечення в структурі фінансового механізму : І.С. Козій -Науковий вісник НЛТУ України. - 2008. - вип. 18.9. - С. 223-229.
27. Кравченко С.О. Сутність фінансового забезпечення державної регіональної політики : С.О. Кравченко, С.С. Марковський [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Kravchenko.pdf>
28. Міщук О.В. Фінансове забезпечення економічного зростання:

теоретичний аспект : О.В. Міщук - Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2011. -

№2. - С. 9-12.

29. Керецман В. Ю. Державне регулювання розвитку регіонів в Україні: теорія і практика : авторе. дис. ... д-ра наук держ. упр. : спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” : Керецман В. Ю. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : referatu.com.ua/referats/7569/159577/?page=1

30. Романюк С. А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика : монографія : С. А. Романюк. – К. : НАДУ, 2013. – 408 с.

31. Дацишин М. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні : М. Дацишин, В. Керецман. – К. : К.І.С., 2007. – 102 с.

32. Машлій Г. Стан та проблеми активізації інвестиційних процесів у Тернопільській області [Електронний ресурс] : Галина Машлій - Соціально- економічні проблеми і держава. — 2017.— Вип. 2 (17). — С. 84-93. — Режим доступу до журналу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17mhbutu.pdf>

33. Машлій Г. Регіональний аспект процесів інвестування в Україні: стан та проблеми вдосконалення управління [Електронний ресурс] : Галина Машлій - Соціально-економічні проблеми і держава. - 2018. - Вип. 1 (18). - С. 102-111. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18mhbpvu.pdf>.

34. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія : за ред. З. С. Варналія. – К. : [б.в.], 2007. – 768 с.

16. Держава та регіони: від патерналізму до партнерства : аналіт. доп. : С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук та ін. ; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2010. – 64с.

35. Основи регіонального управління в Україні : підручник : авт.-упоряд. : В.

М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 703 с.

36. Дегтярьова І. О. Синергетичне бачення конкурентоспроможності регіону : І. О. Дегтярьова - Демократичне врядування: наука, освіта, практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 29 трав. 2009 р. : у 4 т. : за заг. ред. В. П. Приходька, С. В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2009. – Т. 1. – С. 217–219.

37. Соціальна інфраструктура регіону : навч. посіб. : за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2010. – 257 с.

38. Левін П. Б. Економічний механізм соціальної інфраструктури: стан і перспективи розвитку : монографія : П. Б. Левін ; Ін-т демографії та соціал. дослідж. НАН України. – К. : [б. в.], 2008. – 313 с.

38. Колот А. М. Соціальна політика в умовах глобалізації та лібералізації економічних відносин: здобутки, втрати, тенденції : А. М. Колот - Демографія та соціальна економіка. – 2008. – № 1(9). – С. 23–41.

39. Слава С. Інституційне забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку територій: зарубіжний та український досвід : С. Слава, П. Сегварі, Р. Моркунайте ; Проект партнерства Канада – Україна “Регіон. врядування та розвиток”. – К. : К.І.С., 2008. – 108 с.

40. Васильєва О. І. Регіональне управління в умовах реформування владних відносин : монографія : О. І. Васильєва. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 436 с.

41. Визгалов Д. Брендинг міста : Д. Визгалов. – М. : Фонд “Ин-т економіки міста”, 2011. – 156 с.

42. Динни Кейт. Брендинг територій : Динни Кейт - Лучшие мировые практики : пер. с англ. В. Сечной. – М. : Изд-во Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 336 с.

43. Машлій Г.Б Інноваційний шлях розвитку як передумова економічного зростання :Г.Б. Машлій - Збірник матеріалів всеукраїнської науково-

- практичної конференції: Фінансова система України в умовах економічної та фінансової глобалізації світу. – Том 1. – Київ, 15 грудня 2017 року : За редакцією професора В. М. Фурмана. Київський інститут банківської справи, 2017. - с. 75-77. - Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/25771>
44. Інструменти регіонального розвитку в Україні : навч. посіб. : О.В.Берданова, Н. М. Гринчук та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, О. В. Берданової. – К. : НАДУ, 2013. – 286 с.
45. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В. С. Кравців. – Львів, 2018. – 157 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).
46. Машлій Г.Б., Кульчинська З.О. Менеджмент у публічному управлінні - Двадцять п'яти економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Львів, 2018.- с. 26-28. - Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/25699>
47. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.
48. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти: у 2 ч. / Міжнар. рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М.З.Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. - Ч. 2.
49. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку : Герман Дейлі; пер. з англ.; Ін-т сталого розвитку. – К.: Інтелсфера, 2002. – 312 с.
50. Жук П. В. Економічні підйоми у забезпеченні сталого розвитку гірських територій України П. В. Жук - Економіст. – 2011. – № 5. – С. 37–40.
51. Згуровский М. З. Глобальное моделирование процессов устойчивого

- розвиття в контексте качества и безопасности жизни людей (2005–2007/2008 годы) : М. З. Згуровский, А. Д. Гвишиани. – К. : Политехника, 2008. – 331 с. 726
52. Карпатський регіон: актуальні проблеми та перспективи розвитку: у 8 томах : наук. ред. В. С. Кравців; НАН України, Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2013. Том 1. Екологічна безпека та природно-ресурсний потенціал : відп. ред. В. С. Кравців. – 2013. – 336 с.
53. Концепція переходу України до сталого розвитку - Вісник НАН України. – 2007. – № 2. – С. 15–44.
54. Кравців В. С. Актуальные вопросы формирования политики устойчивого развития горных территорий в Украине : В. С. Кравців - Экономическое возрождение России. – 2010. – № 1(23). – С. 118–125.
55. Кравців В. С. Гірська політика: міжнародні акти та світовий досвід : В. С. Кравців, Ю. І. Стадницький. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 50 с.
56. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо стимулювання міжрегіональної співпраці, кооперації та інтеграції» № 896-р від 21 вересня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
57. Програма дій «Порядок денний на ХХІ століття»: ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт «Планета Земля», 1992 р.): пер. з англ. 2-ге вид. К.: Інтелсфера, 2000. 360 с.
58. Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
59. Стадник А. П. Формування критеріїв та показників для екологоекономічного оцінювання сільськогосподарського землекористування : А. П. Стадник, В. В. Лукіша - Агроекологічний журнал. 2001. № 3. С. 5– 12.
60. Сталий розвиток гірських регіонів і досвід карпатських гір. Рекомендація 296 (2010) Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи Новини Закарпаття. 2010. № 126 (3695).

61. Наукові засади сталого розвитку землекористування: індикація соціального стану та індикаційна модель : А. Г. Тихонов, Н. В. Гребенюк, О. В. Землев, В. П. Феденко. Землевпорядкування. 2003. № 2. С. 8–18.
62. Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади: напрямки змін / Ю. І. Ганущак; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Куйбіди В. С. Л. : Астролябія, 2013. 166 с.
63. Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rv.gov.ua/siteweb/data/upload/files/1/proj.doc.
64. Куценко В. І. Сталий розвиток: стратегія і тактика формування через призму соціогуманітарної сфери : В. І. Куценко; за наук. ред. д.г.-м.н., проф. С. О. Лизуна; Державна установа «Інститут техніки природокористування та сталого розвитку національної академії наук України». – К. : ДУ ІЕПСР НАН України. 2012. – 168 с.
65. С. М. Юрійчук Особливості управління соціально-економічним розвитком регіонів у сучасних умовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2011/14.pdf
66. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. : Д. М. Стеченко – К. : В.шк., 2000. – 223 с.
67. Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. для студентів екон. та екон.-геогр. спец. вищ. навч. закладів : [Ред. Н. А. Серебрякова]. – К. : Вища шк., 2000. – 222, [1] с.
68. Грищенко І. М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком : І. М. Грищенко - Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2018. – №5. – Режим доступу : http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf.
69. Давимука С. А. Тенденції розвитку нової регіональної політики країн-членів Європейського Союзу : С. А. Давимука, В. С. Куйбіда, Л. І. Федулова - Регіональна економіка. – 2019. – № 1. – С. 76 – 85.
70. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні

- пріоритети : монографія / за ред. З. С. Варналія. – Київ : НІСД, 2007. – 820 с.
71. Дунаєв І. В. Механізми модернізації регіональної економічної політики в Україні в умовах інтеграційних процесів : дис. ... д-ра наук з держ. упр. :
25.00.02 / Дунаєв Ігор Володимирович. – Харків, 2018. – 440 с.
72. Іжа М. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України : М. Іжа - Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2013. – Вип. 12. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_3.
73. Качний О. С. Зарубіжний досвід формування механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіонів : О. С. Качний - Публічне управління та митне адміністрування. – 2017. – № 2. – С. 170 – 174.
74. Куйбіда В. С. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід : В. Куйбіда, А. Ткачук, Т. Забуковець-Ковачич. – Київ : Леста, 2010. – 224 с.
75. Нова регіональна політика для нової України : аналіт. доп. : за заг. ред. Я. А. Жаліла. – Київ : Ін-т сусп.-екон. дослідж., 2017. – 76 с.
76. Полікарпова О. Регіональна політика ЄС: практичний досвід для України : О. Полікарпова - Вісн. Терноп. нац. екон. ун-ту. 2015. Вип. 3. С. 101 – 110.
77. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка [та ін.]. Київ : НАДУ, 2014. 512 с.
78. Машлій Г. Вирішення проблем збитковості підприємств в Україні як засіб активізації регіональної інвестиційної діяльності [Електронний ресурс]: Галина Машлій - Соціально-економічні проблеми і держава. – 2017. - Випуск 1(16). С. 129-138. Режим доступу:
<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17mhbrid.pdf>.
79. Ярошенко І. В. Результативність управління соціально-економічним

регіональним розвитком у країнах Європейського Союзу: динаміка, тенденції, аналіз соціально-економічних показників ефективності регіональної політики : І. В. Ярошенко, І. Б. Семигуліна - Бізнес Інформ. 2016. № 6. С. 56 – 65.

80. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики : монографія : О. В. Батанов. К. : Юрид. думка, 2010. 656 с.

81. Гладкий, О. В. Менеджмент регіонального розвитку : навчальний посібник [Текст]: О. В. Гладкий. К.: Академвидав, 2013. 246 с.

82. Мезенцев, К.В. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія [Текст] : К.В. Мезенцев, Г.П. Підгрушний, Н.І. Мезенцева К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 132 с.

83. Стратегія розвитку Стрийської міської територіальної громади на період до 2027 року. 2021.

84. Звіт про стратегічну екологічну оцінку стратегії розвитку Стрийської міської територіальної громади на період до 2027 року. 2021.

85. Звіт міського голови. [Електронний ресурс]. Режим доступу <https://stryi-rada.gov.ua> .

ДОДАТКИ

Ресурсне забезпечення програми охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Етапи виконання програми (роки)					Усього витрат на виконання програми (тис. грн.)
	I		II			
	2021	2022	2023	2024	2025	
Обсяг ресурсів усього, (тис.грн.), у тому числі:	450397,14	677150	621650	621650	621650	2500205,46
державний бюджет (у тому числі державний фонд охорони навколишнього природного середовища), тис. грн.	259772,76	240000	200000	200000	200000	В межах бюджетних призначень 1099772,76
місцеві бюджети (у тому числі місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища), у тому числі:	274666,7	274500	265000	265000	265000	1344166,70
обласний бюджет	80650,01	80650	80650	80650	80650	403250,01
сільські, селищні, міські	70541,67	70500,0	65000	65000	65000	336041,67
кошти не бюджетних джерел, тис. грн.	11766	11500	11000	11000	11000	56266